

Regionplan för Skåne 2022 - 2040

Återrapportering 2023

Återrapportering till Regionala utvecklingsnämnden 2023

Projektansvariga: Lina Wedin, Hannah Bauer Burton

Text: Enheterna regional planering och Samhällsanalys på Avdelningen för regional utveckling, Region Skåne.

<https://utveckling.skane.se/regionplan>

Sammanfattning

Fysisk planering är ett långsiktigt arbete vars effekter ofta inte syns eller märks förrän många år framåt. Då vi lever i en snabbföränderlig värld med många utmaningar måste vi följa och bevaka utvecklingen för att kunna avväga, bedöma och vid behov anpassa den regionala fysiska planeringen. Genom uppföljningsmodellen i *Regionplan för Skåne 2022–2040* tar vi på årlig basis chansen att följa utvecklingen.

Åtterrapporeringen 2023 omfattar utvärderingen av regionplanen som stöd i planeringsprocessen genom enkäter, analys av remisshanteringen av de planer som remitterats till Region Skåne sedan antagandet av regionplanen, genomgång av genomförandeaktiviteterna och utfallet av desamma och en sammanställning av indikatorer kopplade till regionplanen och dess inriktning och resultat. Lärdomar och slutsatser ifrån uppföljningen integreras i Region Skånes arbete för kommande år. Uppföljningen visar exempelvis att insatser kopplade till dialog och samverkan måste förbättra delaktigheten i regionplaneprocessen och säkerställa bibehållen kvalitet i samarbetet inom regionplaneprocessen framöver. Uppföljningen av remisshanteringen visar att majoriteten av dessa sammanfaller med regionplanens planeringsstrategier och det arbetet ska fortsätta att utvecklas, inklusive stödet till kommunala tjänstepersoner framgent. De av utvalda indikatorer som följer samhällseffekterna ska bidra till att ta fram underlag till framtida versioner av regionplanen. Indikatorerna är förankrade i regionplanens röda tråd genom kopplingen till planeringsprinciper och delmålen i Agenda 2030.

Innehåll

Uppföljningsmodellen	6
Läsanvisningar	7
Bakgrund, mål, syfte, och metod	7
2 STÖD I PLANERINGSPROCESSEN	8
Tjänstepersoner i de skånska kommunerna	8
Förtroendevalda i de skånska kommunerna	10
Regionala utvecklingsaktörer	12
3 REMISSINSTANS	13
Översiktsplaner	13
Riktlinjer för bostadsförsörjning	15
4 KUNSKAP, DIALOG OCH SAMVERKAN	16
Genomförandeaktiviteter	16
5 SAMHÄLLSEFFEKTER	21
Indikatorer som följs på årsbasis	21
Indikatorer som följs per mandatperiod	31
Strategiska miljöbedömningen	33

1 INLEDNING

Fysisk planering är ett långsiktigt arbete vars effekter ofta inte syns eller märks förrän många år framåt. Att årligen mäta och följa upp kan därför vid första ögonkastet verka onödigt eller svårt. Men faktum är att vi lever i en snabbföränderlig värld med många utmaningar som vi måste följa och bevaka för att kunna avväga, bedöma och vid behov anpassa när det gäller regional fysisk planering. Regionplan för Skånes uppföljningsmodell bygger därför på olika delar som på årlig basis ger chansen att följa utvecklingen. Detta avsnitt påminner om regionplanens utvecklingsinriktning och redogör för uppföljningsmodellen, metod för denna rapport samt läsanvisningar.

Utvecklingsinriktning

Regionplanen ska vara ett verktyg för att stärka Skånes utveckling som flerkärnig arbetsmarknads- och bostadsregion med minskad klimatpåverkan och anpassning till ett förändrat klimat. Regionplanens utvecklingsinriktning tar utgångspunkt i denna målbild samt i de utmaningar som Region Skåne identifierat som särskilt viktiga för den fysiska planeringen i Skåne att bemöta.

Utvecklingsinriktningen består av sex övergripande planeringsstrategier och en strukturkarta, vilka tillsammans utgör planens övergripande, strategiska riktning med sikte på 2040. Denna konkretiseras vidare i planens tematiska fördjupningar med tillhörande temakartor.

Det flerkärniga Skåne

Skånes flerkärniga Ortsstruktur med hög tätortstäthet, korta avstånd och ett landskap som stark identitetsbärare är en stor styrka för Skåne. Mångfalden av olika orter och miljöer sammanbundna av infrastruktur och kollektivtrafik ger Skånes invånare tillgång till ett brett utbud av arbetstillfällen, boendemiljöer, utbildningsmöjligheter, naturupplevelser och fritidsaktiviteter inom nära avstånd. Dessutom medför flerkärnigheten att det sammantaget finns ett stort befolkningsunderlag som ger förutsättningar för ett dynamiskt och diversifierat näringsliv med tillgång till specialiserad arbetskraft samt ett storstadsutbud av kultur och handel. Samtidigt finns det förutsättningar att minska storstadsproblemen som trängsel och dålig luftkvalitet.

Av dessa anledningar är det en viktig strategi i *Regionplan för Skåne 2022–2040* att utveckla och dra nytta av den flerkärniga Ortsstrukturen. Det förutsätter en väl utbyggd infrastruktur och god tillgänglighet med kollektivtrafik, vilket i sin tur ställer krav på markanvändningen då det inte är möjligt att kollektivtrafikförsörja en alltför utspridd bebyggelse. Därför identifierar regionplanen ett behov av större infrastruktursatsningar samt lyfter fram betydelsen av satsningar på kollektivtrafik och cykel för att binda samman det flerkärniga Skåne. Regionplanen betonar också betydelsen av att bygga vidare på befintlig ortstruktur med en tydligt sammanhållen bebyggelse inom orterna.

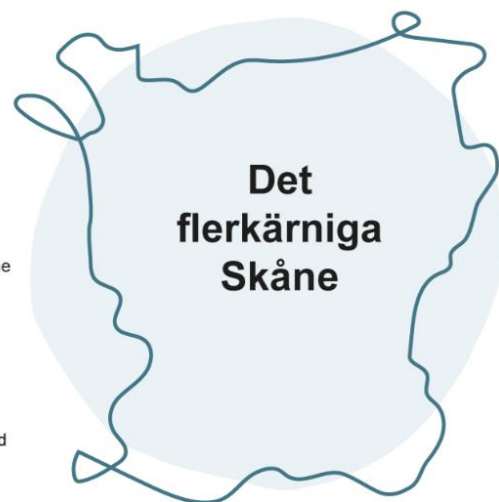
Strategi:
Utveckla flerkärnigheten och stärka samspelet mellan stad och landsbygd

Strategi:
Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne

Strategi:
Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation

Strategi:
Växa effektivt med en balanserad och hållbar mark- och vattenanvändning

Strategi:
Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning

Strategi:
Stärka Skånes relationer med omvärlden

Uppföljningsmodellen

Uppföljningsmodellen har tre utgångspunkter: uppföljningen av regionplaneprocessen, uppföljningen av regionplanens inriktning och resultat samt uppföljning av de genomförandeaktiviteter som initieras inom ramen för arbetet med Regionplan för Skåne. Dessa tre utgångspunkter blir till två delar i uppföljningen. Den ena delen handlar om att följa vilka insatser inom ramen för regionplanens genomförande som har gjorts gentemot och tillsammans med regionala utvecklingsaktörer och huruvida samarbetet har fungerat, om rätt insatser genomförts liksom att visa på utfallet av dessa insatser. Den andra delen handlar om att följa samhällseffekter med relevanta indikatorer. Uppföljningen av samhällseffekter knyter planeringsprincipernas målsättningar till delmålen i och indikatorerna i Agenda 2030. På det viset kan vi på kort och lång sikt följa samhällseffekter som är viktiga att känna till och förhålla sig till i det långa loppet. Samhällseffekterna kan, men måste absolut inte, vara en direkt effekt av regionplanens genomförande. De är dock relevanta för den efterföljande planeringen och framtida insatser i den regionala fysiska planeringen.

Läsanvisningar

Återrapporteringen 2023 omfattar följande fyra avsnitt: första avsnittet handlar om regionplanen som stöd i planeringsprocessen och redogör för svaren i enkäterna som skickats till tjänstepersoner och förtroendevalda i de skånska kommunerna liksom till de regionala utvecklingsaktörerna. Andra avsnittet berör remisshanteringen och utfallet i översiktsplaneringen och riktlinjer för bostadsförsörjningen sedan regionplanen antogs. Tredje avsnittet redovisar genomförandeaktiviteterna och utfallet av dessa och fjärde avsnittet redovisar samhällseffekter och uppföljningen av indikatorer kopplade till regionplanen och dess inriktning och resultat. Avsnitten visar tydligt på stycken som redovisar data och stycken som utgör en bedömning, slutsatser eller lärande för framtiden.

Bakgrund, mål, syfte, och metod

För att kunna följa utvecklingen av regional fysisk planering i Skåne är det viktigt att det sker en kontinuerlig uppföljning av det pågående arbete inom ramen för Regionplan för Skåne. Målet är att ge en

nulägesbild på regelbunden basis för att kunna säkerställa att arbetet bedrivs på ett inom ramen för regionplanen ändamålsenligt och framåtsyftande sätt. Uppföljningen av regionplaneprocessen syftar till att utvärdera regionplanens arbetssätt samt ge svar på hur väl integrerad regionplanen med tillhörande konsekvensbedömning är i de regionala utvecklingsaktörernas planeringsprocesser. Genom uppföljningsarbetet ska det bli möjligt att följa i vilken utsträckning regionplanens ställningstaganden har fått genomslag i den fysiska planeringen i regionen. Det är en blandning av metoder som ligger till grund för denna återrapportering – det har dels skett genom enkäter till berörda målgrupper med efterföljande analys, dels genom en kvantitativ sammanställning över de genomförandeinsatser som i sin tur utvärderats kvalitativt inom ramen för insatsens genomförande. Aktiviteter planeras och genomförs inom Region Skåne i respektive verksamhets ordinarie budget- och verksamhetsplanering. Slutligen följer uppföljningen utvalda indikatorer som är knutna till regionplanens röda tråd för att överblicka samhällsutvecklingen i för regionplanens genomförande relevanta områden på regional och nationell nivå.

2 Stöd i planeringsprocessen

I den delen av uppföljningen som handlar om Regionplan för Skåne som stöd i planeringsprocessen har det genomförts tre enkätundersökningar för att utvärdera processen, följa upp inriktning och resultat samt insatser i genomförandet. De tre enkäterna riktar sig till dels tjänstepersoner i de skånska kommunerna, till förtroendevalda i de skånska kommunerna och till de utvecklingsaktörer som deltagit i remissförfarandet.

Tjänstepersoner i de skånska kommunerna

Enkäten bestod av 14 frågor som kommer att vara återkommande för varje rapportering för att kunna se eventuella förändringar över tid. Frågorna ska dels utvärdera genomförda aktiviteter, dels bidra till utveckling av processen framåt. Kommunerna ombads att samordna svaret internt med berörda kollegor och att skicka in ett samlat svar per kommun.

Resultat

21 svar har inkommit vilket innebär en svarsfrekvens på 57% och den bedöms som god.

Pågående arbetet med Regionplan för Skåne

Majoriteten av de svarande kommunerna (14 av 21) har precis påbörjat eller är i gång med att integrera Regionplan för Skåne som en del av sin

samhällsbyggnadsprocess och arbetet med fysisk planering i kommunen. Fyra har svarat att de ännu inte påbörjat det arbetet.

De ämnesområden som sticker ut som mest användbara i den efterföljande planeringen är utvecklingsinriktningen, kollektivtrafik, vandrings- och cykelleder för rekreation och turism liksom energiförsörjning. Övriga är jämnt fördelade bland respondenterna förutom digital infrastruktur som inte fick någon röst. I kommentarsmöjligheten lyftes att det finns för lite juridisk tyngd i regionplanen för att den ska vara relevant och att det finns andra regionala dokument som är mer användbara för utvecklingen utan att specificera vilka dessa är.

Det är i huvudsak översiktsplaner som regionplanen integrerats i, sedan följer riktlinjer för bostadsförsörjning. Fritextsvaren lyfter även fördjupade översiktsplaner, tillväxtstrategi, detaljplaner, friluftspan samt klimat- och miljöplan.

Majoriteten av de svarande kommunerna (16 av 21) använder Region Skånes digitala planeringsunderlag, alltså kartutforskaren som lanserats i samband med att regionplanen antogs, i låg grad eller inte alls. Övriga i hög eller ganska hög grad.

Planeringsprocessen

Påståenden med en gradering (instämmer inte alls till

Fritextsvar: planeringsprocess

Stor förhoppning om att nästa regionplan tar tydligare ställning och blir ett bättre redskap framåt.

Regionplanen är den första i sitt slag, därav säger den inte så mycket. I framtiden behöver det tas fram tydligare ställningstaganden i frågor samt ta tag i mellankommunala utmaningar samt hållbarhetsfrågor mycket tydligare.

Region Skåne har inte erbjudit stöd för att öka användandet av regionplanen i vår verksamhet, men kommunspezifika möten/workshops vore bra.

Regionplanen är generellt för otydlig i de svåra frågorna med högre grad av komplexitet så som gods/rangerbangårdar, lager och logistik vs. jordbruksmark, energiförsörjning.

Ur vilket planeringsperspektiv ska planeringsprinciperna i planen läsas? Är det ur ett regionalt perspektiv? Är det tillämpligt även på kommunal nivå? Planen hanterar inte mellankommunala frågor, exempelvis jordbruksmark och energiplanering. Det hade kunnat vara dess främsta syfte. Det den gör är att skjuta fram ställningstagandena till senare skeden.

Vi har varit delaktiga i planeringsprocessen, men efterlyser fler ställningstaganden i mellankommunala frågor. Vissa frågor har bidragit till ökad samsyn i utvecklingsfrågor – andra inte; exempelvis kriterierna för nationell tillväxtmotor.

instämmer starkt) som rör stödet ifrån Region Skåne, nyttan av regionplanen i planeringsprocessen samt nivån på regionplanen i förhållande till övriga dokument har en jämn svarsfördelning över hela skalan där några instämmer helt medan andra inte instämmer alls och majoriteten befinner sig i mitten av skalan. Det påståendet som sticker ut med flest “instämmer inte alls/instämmer i låg grad” är huruvida Regionplan för Skåne innehåller tydliga ställningstaganden som är vägledande, där fyra av de svarande kommunerna inte instämmer alls. De påstående som sticker ut med flest “instämmer / instämmer starkt” är att regionplanen är enkel att följa och använda (14 av de svarande) och påståendet om att ha varit delaktiga i processen (18 av de svarande) med inga svar som säger att man inte instämmer alls.

Hinder och framgångsfaktorer

För att förstå vilka hinder och framgångsfaktorer som kommunala tjänstepersoner ser inom ramen för regionplaneprocessen var svarsmöjligheten några potentiella hinder och framgångsfaktorer som sedan skulle bedömas från inget hinder till stort hinder och ingen framgångsfaktor till stor framgångsfaktor.

På frågan om hinder och framgångsfaktorer i arbetet med *Regionplan för Skåne 2022–2040* graderar kommunerna brist på resurser (tid), brist på resurser (pengar) och brist på information ifrån Region Skåne som de största hindren. Som största framgångsfaktor ses tillgång till kompetens.

Övriga tänkbara framgångsfaktorer (resurser i tid/pengar, politisk prioritering, information från Region Skåne och prioritering inom verksamheten) är mer balanserade mellan att inte ses som

framgångsfaktor eller som ganska stor/stor framgångsfaktor. Särskilt information från Region Skåne är en vattendelare där det finns de respondenter som anser att information från Region Skåne inte varit en framgångsfaktor utan i stället otillräcklig, medan andra uttrycker att det varit en stor framgångsfaktor.

Stöd och samarbete

Önskemål om tematräffar har fått flest svar, men även nyhetsbrev och informationsmöten lyfts återkommande. I fritextsvaren önskas individuellt stöd samt stöd i specifika sakfrågor med de kommuner det berör.

För att bedöma bästa möjliga arbetssätt ställdes en fråga i form av ett fiktivt scenario – nämligen hur tjänstepersonerna i kommunerna vill bli involverade givet att en ny insats startas upp inom ramen för regionplanens genomförande. Gemensamma workshops och löpande information per e-post är två arbetssätt som lyftes som särskilt relevanta. Även remissförfarande är önskat. Ska kommunen vara delaktig måste det ske med stor hänsyn till tiden kommunen kan lägga. På frågan om vilka sakområden som det önskas samarbete kring framgent är samtliga områden omnämnda någon gång i svaren, men särskilt ofta lyfts energiförsörjning, näringsliv, transporter och infrastruktur samt kollektivtrafik, liksom grönstruktur och bostadsförsörjning.

Följande nätverk eller förslag till nätverk lyfts som svar på frågan om nätverk som skulle gynnas av ett regionplaneperspektiv: de fyra hörnen som delregionala samarbeten och nätverk, Skånskt bostadsnätverk på annat sätt utöver Bostadsforum, Nätverket Gestaltad livsmiljö, vattenråden, Greater

Fritextsvar: Hinder och framgångsfaktorer

Begränsa vilka frågor som ska lyftas i regionplanen och satsa på dem. Fokusera framför allt på de regionala frågorna som energi, trafikinfrastruktur, Jordbruksmark med flera för att bli ett bättre stöd till kommunerna.

Ni måste vara mycket mer konkreta vad det är ni förväntar er att kommunerna ska göra.

Otydligheten i dokumentets status i planeringssystemet och saknas ett framtidsperspektiv att arbeta mot.

Processen med tjänstemannaberedningar var bra.

Regionplanen i sig är ju inte en fråga att prioritera, utan det är sakområdena som planen hanterar som ska prioriteras. Prioritering och framgångsfaktorer varierar utifrån sakfrågans karaktär. Eftersom vi inte satt igång ÖP-arbetet ännu så är det oklart hur stor effekt/påverkan ställningstagandena i regionplanen kommer att ha, område för område.

Eftersom vi inte har kommit så långt i arbetet med att integrera och arbeta efter Regionplan är det också svårt att bedöma vilka som är framgångsfaktorerna. Men generellt är resurser (tid och pengar) en framgångsfaktor i allt planeringsarbete. Tankar som dyker upp är: Hur mycket kan vi arbeta och vill vi (politiskt) integrera och använda oss av Regionplanen?

Copenhagen, Effektkommissionen, RTI-gruppen i Skåne. Ett förslag som kom in var återkommande, löpande dialog med de fyra hörnen och de enskilda kommunerna samt att ta över Skånes Kommuner mötesplats mellan de fyra hörnen och att utveckla planeringssamverkan som ett samlat forum för utvecklingsfrågor inom fysisk miljö.

Lärdomar

Med denna redogörelse i grunden kan vi dra följande lärdomar från enkätsvaren: En majoritet av kommunerna i Skåne har påbörjat sitt arbete med att integrera regionplanen i olika styrdokument, av dessa är det främst i översiktsplanen och fördjupade översiktsplaner. Ännu används inte det digitala kartmaterialet i någon större utsträckning och det kommer att krävas gemensamma insatser ledda av Region Skåne för att få fler att ta del av möjligheterna som ligger i det. Tjänstepersoner i de skånska kommunerna är mycket tydliga med att regionplanen måste bli tydligare och spetsigare i frågor som rör mellankommunala frågor och ställningstaganden, det syns både i gradering och i fritextsvaren. Det kommer att vara en viktig del i arbetet med aktualiseringen och framtida uppdateringar av regionplanen för att göra planen mer relevant för kommunerna.

Tjänstepersonerna lyfter att de har varit delaktiga i processen, vilket är positivt, och önskar att förbli det genom särskilda tematräffar, nyhetsbrev och informationsmöten. Även individuellt stöd har efterfrågats. Det medskicket kommer att integreras i Region Skånes arbete med dialog och samverkan inom regionplaneprocessen för de kommande år då regionplaneprocessen lägger stor vikt vid ett meningsfullt samarbete. Det gäller även de särskilda sakområden som lyfts.

Vill du ta del av enkätsvaren i sin helhet finns en sammanställning att tillgå här: [Enkätsvar kommuner](#)

Förtroendevalda i de skånska kommunerna

Enkäten skickades till samtliga förtroendevalda i presidierna i de skånska kommunerna. Enkäten var personlig och bestod av 9 frågor som kommer att vara återkommande för varje återrapportering för att kunna följa förändringar över tid.

Resultat

Det inkom 15 svar, ett svar per kommun från Staffanstorps, Hässleholm, Eslöv, Lomma, Bjuv, Tomelilla, Åstorp, Skurup, Helsingborg, Hörby, två från Båstad och tre från Kristianstad. Åtta svarande tillhör M, fyra tillhör S och tre tillhör SD. Svarefrekvensen är för låg för att kunna dra generella slutsatser för de skånska förtroendevaldas syn på regionplaneprocessen. Men vi kan med fördel anta att de som svarat på enkäten är mycket angelägna eller nära kopplade till arbetet och även om det inte går att dra några generella slutsatser som representativa för förtroendevalda i de skånska kommunerna vill vi lyfta fram de inkomna svaren.

Involvering i regionplanearbetet

Det föredragna sättet att bli involverad i regionplanearbetet bland de svarande är nyhetsutskick till förtroendevalda, följt av regionplanerådet och rundabordsamtal. Under möjligheten att uppge andra sätt att involvera förtroendevalda lyftes följande förslag: partiöverläggningar samt remissrunda i kommunen, involvering utifrån det

kommungemensamma arbetet inom Skåne nordost, och genom ett samlat SkåneNordost-perspektiv.

Tydliga ställningstaganden

På frågan huruvida ställningstaganden i regionplanen fick de svarande möjligheten att gradera från 0 (inte alls tydliga) till 10 (tydliga). Snittsvaret ligger på 6, där 13 svarat 5,6 eller 7 och två avstickare 3 och 9. Som motivation till graderingen nämndes bland annat följande:

Planen är omfattande och mycket text att läsa, då blir det svårare/otydligare att få fram ställningstaganden i planen.

Känns inte som det är synkat med kommunerna.

Kort är att utvecklingen går snabbt och vi lever i ett helt nytt säkerhetsläge som påverkar planeringen av Skåne.

Jag har inget regionalt-politiskt uppdrag idag och antar att det är en utav anledningarna till att frågan om Regionplanen är ganska obekant för mig.

Viktigt att regionplanen hålls på något abstrakt nivå utan konkreta intrång i det kommunala självstyret.

Skånes kommuner och hörn ser olika ut och det är svårt att få en tydlighet i alla delarna.

Är inte säker på vilka ställningstaganden som finns. Men vill gärna att de olika delregionernas styrkor kunde belysas mer och lyftas som tillväxtfaktorer.

Att regionen vågar lyfta de olika områdena och att satsa på dess särart.

Att våga vara lite spetsigare och satsa på olika delregionernas styrkor utifrån platsens lokala särart.

Samsyn i Skåne

På frågan om vilka frågor det anses finnas samsyn kring i Skåne sticker infrastruktur ut som det mest nämnda tematiska område (6 av 15 svarande nämner infrastruktur), även om det även här nämns att det finns utvecklingspotential. Det nämns även energiförsörjning (2 gånger), samt klimat, miljö, tillväxt och att planera för en hållbar resursanvändning. Generellt anser man ha samsyn kring "de större frågorna".

Men det finns också tre som särskilt lyfter att det finns mycket splittring som skadara samlade skånska intressen, att det finns få områden där det råder samsyn och sedan att energiförsörjning inte är ett av de ämnen där det finns samsyn.

Regionplaneuppdraget och arbetet framåt

Sista frågan gav utrymme för att göra medskick till Region Skåne och det fortsatta arbetet. Följande punkter lyftes:

- överarbeta inte produkten
- värna kommunala självbestämmandet
- ta fram en kortversion som belyser ställningstaganden som finns i Regionplanen
- ta ett helhetsgrepp om infrastrukturen och kapaciteten
- lyfta hela Skånes styrka och planera därefter.
- fortsätt på inslagen väg beträffande den övergripande nivån och den detaljrikedom som finns.

- redogöra för uppföljning på hur arbetet fortlöper och vilka kontakter och inspel som görs till de nationella myndigheterna.
- vikten av politisk förankring då processen visade skillnader mot det förankrade på tjänstemannanivå kontra det politiska mandatet.
- Används resurserna optimalt för att skapa tillväxt?
- Tydliggör i planeringen hur regionen stöttar och möjliggör för näringslivets möjlighet till utveckling och tillväxt. Hur bygger vi Skåne så att det är möjligt att leva och verka på alla platser.
- Hur används resurserna bäst/optimalt för att skapa tillväxt och arbetstillfällen. Det ska vara fördelaktigt att vara företagare eller medborgare i varje skånsk kommun. Här behövs ett "rundare" Skåne gällande infrastruktur.

Lärdomar för kommande år

Baserat på de inkomna svaren kommer vi att utveckla arbetssätt som tar oss närmare de förtroendevalda för att säkerställa att de är informerade och involverade i det pågående arbete på ett adekvat sätt. Det kommer att ske i samråd med regionala utvecklingsnämndens ordförande och regionplanerådet.

Vill du ta del av enkätsvaren i sin helhet finns en sammanställning att tillgå här: [Enkätsvar förtroendevalda](#)

Regionala utvecklingsaktörer

Enkäten bestod av 7 frågor som kommer att vara återkommande för varje rapportering för att kunna se eventuella förändringar över tid. Frågorna ska dels utvärdera genomförda aktiviteter, dels bidra till utveckling av processen framåt. Enkäten skickades till samtliga mottagare för remissutskicken under regionplanens samråds- och granskningsskede, 172 mottagare.

Resultat

Det har inkommit 20 svar via enkät, två svar via e-post och fyra återkopplade att de skulle avstå från att svara. Övriga tillfrågade återkopplade eller svarade inte alls. Detta ger en svarsfrekvens på 11%, vilket är lågt. Vi kan med fördel anta att de som svarat på enkäten är mycket angelägna eller nära kopplade till arbetet med regionplaneprocessen och även om det inte går att dra några generella slutsatser som representativa för regionala utvecklingsaktörer vill vi lyfta fram de inkomna svaren.

Planeringsprocess

Det finns ingen tematisk fördjupning som är mer prioriterad bland de som svarat. Två tredjedelar av svaren är något av temana eller alla, en tredjedel svarar att inget av temana är något som de arbetar primärt med. En återkoppling har varit en utvecklingsaktören i fråga saknar ett äldreperspektiv särskilt i temana bostäder och kollektivtrafik.

Ett tydligt svar är att *Regionplan för Skåne 2022 – 2040* för majoriteten inte ingår i något av

respondenternas styrdokument. De som har integrerat regionplanen lyfter att så har skett i kulturplanen, vision eller strategi liksom en kommande översiktsplan i fritextsvar. Arbetet med *Regionplan för Skåne 2022–2040* följs även för omvärldsbevakning.

På frågorna om planeringsprocessen och huruvida Region Skåne har varit ett stöd, om regionplanen är enkel att använda samt huruvida regionplanen bidrar till att skapa konsensus och samsyn om utvecklingen av Skåne är svaren väldigt balanserade mellan ”instämmer inte alls” och ”instämmer”.

Hinder och framgångsfaktorer

Huruvida respondenterna har nytta av regionplanen i sin planeringsprocess och innehåller tydliga ställningstaganden som är vägledande sticker ut med flest ”instämmer inte alls” och ”instämmer i låg grad”.

Den enda frågan som har fått svaret ”instämmer starkt” är graderingen om delaktighet i regionplaneprocessen, det finns alltså de bland respondenterna som anser att de varit väldigt delaktiga. Men även denna fråga har spridning över hela skalan med respondenter som anser att de inte varit delaktiga alls.

Brist på resurser i form av pengar (flest svar som angett ”stort hinder”), brist på resurser i form av tid och sedan brist på stöd ifrån Region Skåne är de hinder som lyfts, men dessa enbart med marginellt fler svar. Fritextsvaren lyfter en bredd av andra hinder – såsom bredden på planens alla teman och ansvarsområden, men också beroenden till andra

myndigheter såsom Trafikverket eller Länsstyrelsen. Vidare lyfts att regionplanen för utvecklingsaktören i fråga mest är inspiration och bollplank för utvecklingsarbetet framåt. Vidare uttrycks viljan att jobba närmare Region Skåne i relevanta sakområden och bidra till det fortsatta arbetet inom regional fysisk planering.

Samarbete och stöd

Nyhetsbrev och informationsmöten sticker ut som önskvärda samarbetsformer framöver, tätt följt av tematräffar. I möjligheten att ge förslag under annat lyfte respondenterna att tydligare vilja bli inkopplad för att kunna bidra till det regionala samarbetet och en tydligare beskrivning av regionala intressen i nästa version av regionplanen. Löpnande information via e-post är även det som efterfrågas när det gäller uppdatering i kommande projekt.

Lärdomar för kommande år

Baserat på de inkomna svaren kommer vi att utveckla arbetssätt som tar oss närmare de regionala utvecklingsaktörerna för att säkerställa fortsatt delaktighet i arbetet och att aktörerna är informerade om det pågående arbete på ett adekvat sätt. För att öka svarsfrekvensen kommer det att övervägas andra sätt att få lärdomar från just denna grupp gällande arbetet inom regionplaneprocessen.

Vill du ta del av enkätsvaren i sin helhet finns en sammanställning att tillgå här: [Enkät svar utvecklingsaktörer](#)

3 Remissinstans

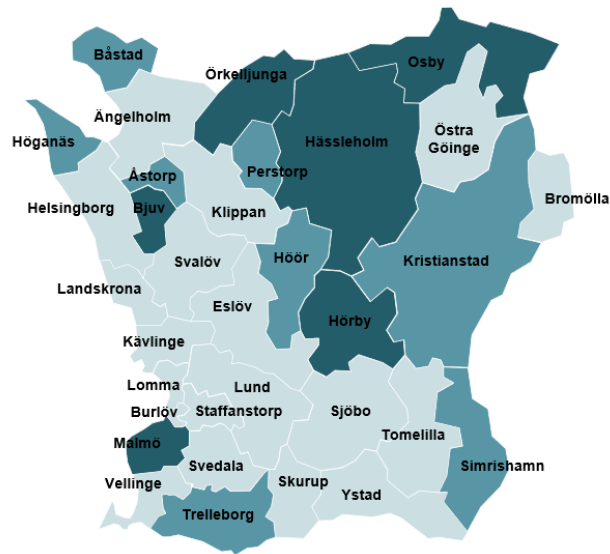

Bild 1: Kartan visar de översiktsplaner som remitterats till Region Skåne sedan antagandet av regionplanen. Kommunövergripande (mörkblått), ändringar av översiktsplan (mellanblått).

Region Skåne är formell remissinstans till kommunernas översiktsplaner och riktlinjer för bostadsförsörjning, vilket utgör ett reglerat förfarande i Plan- och bygglag (2010:900) respektive lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383). Regionen

ska yttra sig över förslag till översiktsplaner inom länet under granskningstiden i fråga om hur dessa förhåller sig till regionplanen. Som formell remissinstans lämnar Region Skåne synpunkter genom yttranden över de skånska kommunernas planer och program.

Översiktsplaner

Genom regionplaneuppdraget arbetar Region Skåne med att tydligare koppla samman det regionala utvecklingsansvaret och kommunernas översiktsplanering. Region Skåne yttrar sig över kommunernas förslag till översiktsplaner utifrån hur dessa planer förhåller sig till *Regionplan för Skåne 2022–2040* och andra relevanta regionala underlag. Det är i den kommunala översiktliga planeringen som regionplanen konkretiseras. Region Skåne yttrar sig över översiktsplanerna även som sakägare och huvudman för hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken för att säkerställa en god samordning mellan kommunal och regional nivå för Skånes utveckling.

Sedan antagandet av *Regionplan för Skåne 2022–2040* har Region Skåne yttrat sig över fjorton skånska översiktsplaner, varav sex har varit kommunövergripande och åtta varit ändringar av

översiktsplan. Under perioden har två kommunövergripande översiktsplaner antagits.

I denna uppföljning har vi valt att utgå från Region Skånes remissvar över de skånska kommunernas översiktsplaner. Eftersom bara ett fåtal av de analyserade översiktsplanerna har antagits så sammanfattar analysen de synpunkter som Region Skåne lämnat, inte hur regionplanen fått genomslag i de antagna översiktsplanerna. På sikt är avsikten att analysera utfallet i kommunernas antagna översiktsplaner.

Uppföljningen tar utgångspunkt i regionplanens planeringsstrategier. En kvalitativ analys har utförts i syfte att bedöma om kommunernas översiktsplaner sammanfaller med eller avviker från de sex planeringsstrategierna. Analysen är av generell karaktär och tyngdpunkten har lagts på de kommunövergripande översiktsplanerna. Sammanställningen nedan är tänkt att spegla Region Skånes yttranden ur ett bredare perspektiv.

Till stöd för Region Skånes yttranden används även Region Skånes sammanställning av GIS-data från de skånska översiktsplanerna, *ÖP-sammanställningen*. Denna beskrivs närmare under rubriken Digital samhällsbyggnadsprocess på sidan 18.

Slutsatsen av uppföljningen är att majoriteten av de översiktsplaner som remitterats till Region Skåne sedan antagandet av regionplanen sammanfaller med regionplanens planeringsstrategier.

1) Utveckla flerkärnigheten och stärka samspelet mellan stad och landsbygd

Det regionala perspektivet återfinns i flertalet översiktsplaner och det redogörs till viss del för kommunernas strategiska roll i regionen som helhet. Det finns dock en variation i hur väl resonemangen kopplar an till det flerkärniga Skåne. Majoriteten av kommunerna refererar både till regionala, delregionala och nationella mål samt styrdokument, såsom regionplanen och den regionala utvecklingsstrategin.

2) Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne

Flertalet av översiktsplanerna anför ambitioner om att bygga ut i lägen som är kollektivtrafiknära. Detta stämmer väl överens med utvecklingsinriktningen i *Regionplan för Skåne 2022–2040*. Det finns även en genomgående ambition att verka för att främja gång- och cykelvägar och kollektivtrafik samt att binda samman omkringliggande orter, vilket ligger i linje med regionplanens planeringsprinciper. Region Skåne har dock i sina yttranden bland annat lyft att kommunerna tydligare behöver integrera ett helaresan-perspektiv och beakta en god tillgänglighet i den fysiska planeringen.

3) Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation

I översiktsplanerna återfinns det resonemang om bostadsbyggande och befolkningsutveckling som överensstämmer med regionplanen, såsom ett varierat bostadsutbud. Barnperspektivet och folkhälsa lyfts till viss del i planerna och det finns goda ambitioner om gestaltad livsmiljö som ligger i linje med *Regionplan för Skåne 2022–2040*. Region Skåne ser en potential i att ovanstående perspektiv skulle kunna vidareutvecklas ytterligare utifrån kommunernas fysiska planering. I remissvaren lyfter Region Skåne bland annat betydelsen av att främja biologisk mångfald för att skapa nyttor för hela Skåne samt att förtäta städer och tätorter med hänsyn till den befintliga grönstrukturen.

4) Växa effektivt med en balanserad och hållbar mark- och vattenanvändning

När det gäller bebyggelseutveckling lyfter en stor del av översiktsplanerna ambitioner om att växa inåt inom befintliga strukturer, vilket ligger i linje med *Regionplan för Skåne 2022–2040* som framhåller vikten av att utveckla bebyggelsen utifrån befintliga strukturer och genom förtätning i strategiska lägen. Vid ianspråktagande av jordbruksmark har Region Skåne efterfrågat utförligare resonemang om jordbruksmarkens betydelse i relation till livsmedelsproduktion och försörjningsförmåga utifrån ett långsiktigt perspektiv.

5) Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning

En gemensam nämnare för översiktsplanerna är hur de lyfter fram grönstrukturen som en strukturbildande del av utvecklingen. Detta stämmer väl överens med regionplanen där det finns planeringsprinciper som stödjer tydliga satsningar på grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Kommunerna berör även främjandet av klimat- och energisatsningar, såsom anläggning av solceller. Region Skåne har i sina remissvar efterfrågat konkretiseringar och tydlighet i flertalet av planerna gällande exempelvis den lokala elproduktionen och klimatanpassningsåtgärder.

6) Stärka Skånes relationer med omvärlden

I merparten av översiktsplanerna berörs kommunernas relationer med omvärlden i viss utsträckning som exempelvis närheten till grannregioner, vilket ligger i linje med regionplanens utvecklingsinriktning. Region Skåne har efterfrågat mer utvecklade resonemang om hur kommunens relationer med omvärlden påverkar utvecklingsmöjligheter vad gäller turism och rekreation samt arbetsmarknad och boende.

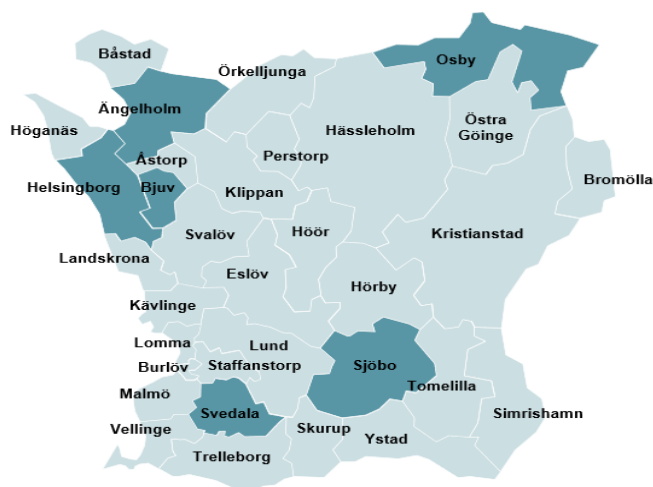

Bild 2: Karta visar de sex kommuner som remitterat riktlinjer för bostadsförsörjning till Region Skåne sedan regionplanen antogs.

Riktlinjer för bostadsförsörjning

I riktlinjer för bostadsförsörjning ska kommunen beskriva mål för bostadsbyggandet och utveckling av bostadsbeståndet samt de insatser kommunen planerar för att uppnå målen. Kommunen ska analysera den demografiska utvecklingen,

marknadsförutsättningarna och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Riktlinjer för bostadsförsörjning ska vara vägledande vid kommunernas planläggning enligt plan- och bygglagen.

Region Skåne yttrar sig över riktlinjer för bostadsförsörjning utifrån *Regionplan för Skåne 2022–2040* och regionala beräkningar och analyser, till exempel av demografiskt bostadsbehov och marknad djup, för att bidra till bra kunskapsunderlag för kommunerna och en bättre samordning gällande bostadsfrågorna i Skåne.

Sedan antagandet av *Regionplan för Skåne 2022–2040* har Region Skåne yttrat sig över sex kommunala riktlinjer för bostadsförsörjning som upprättats enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383). Nedan följer en sammanfattning av hur de kommunala riktlinjerna sammanfaller med eller avviker från regionplanen och regionala analyser.

Sammanfattande analys

Flertalet av de kommunala riktlinjerna för bostadsförsörjning ligger i linje med *Regionplan för Skåne 2022–2040* som betonar betydelsen av att verka för en tillgång till bostäder som motsvarar bostadsbehovet i Skåne. Riktlinjerna sammanfaller även med planeringsstrategi 3) som framhåller vikten av att stärka mångfalden av attraktiva och

hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation. En väl fungerande bostadsmarknad är viktig för att säkerställa en god livsmiljö för invånarna och främja Skånes tillväxt.

Region Skåne tillhandahåller årliga regionala beräkningar och analyser om demografiskt bostadsbehov och skattningar av den faktiska efterfrågan av nya bostäder som används av flera kommuner i arbetet med bostadsförsörjningen. Dessa beräkningar och analyser bidrar till bättre kunskapsunderlag för kommunerna och en bättre samordning av bostadsfrågorna i Skåne i syfte att skapa en väl fungerande bostadsmarknad i Skåne. Kommunerna använder och hänvisar till dessa underlag i sitt arbete med riktlinjer för bostadsförsörjning, exempelvis *Modell för bostadsefterfrågan*. Det finns dock en variation i hur de regionala beräkningarna och analyserna används samt hur väl de sammanfaller med kommunernas egna analyser. Flertalet kommunala befolkningsprognoser överstiger Region Skånes prognoser och beräkningar. Bland annat har Region Skåne i sina yttranden lyft fram att det inte är lämpligt att använda planerat bostadsbyggande som underlag för befolkningsprognoser om de tas fram i syfte att bedöma behovet av bostäder, vilket kan vara en av anledningarna till att de kommunala prognoserna ligger högre än de regionala.

4 Kunskap, dialog och samverkan

Genomförandeaktiviteter

Region Skåne har ett ansvar att säkerställa att regionplanen tas fram i samverkan med kommuner och andra utvecklingsaktörer för att stärka det gemensamma ägandeskapet. Förutom de skånska kommunerna berörs lärosäten, statliga myndigheter, idéburen sektor, näringsliv, arbetsmarknadens parter och invånare i Skåne. Eftersom regionplanen är vägledande för den efterföljande kommunala planeringen är dess genomförande beroende av kommunerna och övriga regionala utvecklingsaktörer.

Sedan regionplanen antogs i juni 2022 har ett stort antal insatser genomförts inom ett flertal tematiska områden: utvecklingsinriktning och Ortsstruktur, gestaltad livsmiljö, bostadsförsörjning, transportinfrastruktur och kollektivtrafikförsörjning, mark- och vattenanvändning, grönstruktur, näringsliv, energiförsörjning, digitalisering och kartutveckling.

Utöver samverkan med externa aktörer har stor vikt lagts vid att utveckla intern samverkan såväl inom avdelningen för regional utveckling som mellan Region Skånes förvaltningar i syfte att stärka det rumsliga perspektivet inom exempelvis näringsliv, energifrågor, sjukvård och kollektivtrafik. Detta arbete behöver fortsätta för att knyta Region Skånes olika verksamheter närmare den regionala fysiska planeringen.

Följande avsnitt redogör för ett urval av insatser inom regionplanens genomförandekategorier kunskapsgenerering och dialog och samverkan. Samtliga genomförandeaktiviteter under 2022 (juli-december) och 2023 redovisas i bilaga 1.

Kunskapsgenerering

Regionplan för Skåne 2022–2040 realiserar genom att löpande identifiera gemensamma utmaningar, genomföra analyser, rapporter och projekt som behövs för Skånes utveckling tillsammans med de regionala utvecklingsaktörerna. Detta arbetssätt omfattar till exempel att arbeta proaktivt och att kontinuerligt utveckla ett regionalt helhetsperspektiv i aktuella sakfrågor samt delregionala underlag där det är möjligt och behövs. Tillsammans bidrar det till att utveckla respektive roller i arbetet, skapa förståelse och samsyn. Kunskapen sprids, delas och utvecklas sedan genom seminarier, workshops och lärandeträffar.

Det flerkärniga Skåne – utveckling av Ortsstrukturen

För Skånes utveckling är det viktigt att i den fysiska planeringen fortsätta utveckla Skånes flerkärnighet och stärka den befintliga Ortsstrukturen i hela Skåne. Att utveckla och dra nytta av den flerkärniga Ortsstrukturen är sedan länge viktiga utgångspunkter för den regionala planeringen i Skåne. Flera nya

kunskapsunderlag och analyser har tagits fram i syfte att fördjupa kunskapen om Ortsstrukturen.

Projektet *Ortsstruktur och funktionella samband i södra Sverige* är ett gemensamt storregionalt kunskapsunderlag i form av en analys och kartläggning framtaget av Regionsamverkan Sydsverige (RSS). Analysen belyser bland annat utvecklingen av pendling, arbetsmarknadsregioner, befolknings- och näringslivsstruktur samt hur detta påverkar och formar regionernas tillväxt- och utvecklingsförutsättningar. Analysen ska utgöra ett stöd i regionalt utvecklingsarbete och i kommunal översiktsplanering för att öka förståelsen för olika orters funktioner.

Resultaten utgör underlag för vidare arbete med gemensamma prioriteringar och positionspapper för infrastruktur i RSS. I regionplaneprocessen utgör resultaten underlag för att utveckla Ortsstrukturen, särskilt det mellanregionala perspektivet. Kunskapsunderlaget finns som digital rapport och har presenterats på ett webinarium.

[Ortsstruktur och funktionella samband i södra Sverige – Regionsamverkan Sydsverige](#)

I *PM för servicestöd* har de strategiska noderna använts som utgångspunkt för analyser kopplat till tilldelning av ekonomiskt stöd. För att uppnå god

servicenivå i hela landet finns olika ekonomiska stöd till i första hand dagligvarubutiker och drivmedelstationer i landsbygder. Tillväxtverket har en samordnande roll kring stöden till kommersiell service och Region Skåne fördelar stödet. Region Skåne har utvecklat kriterierna för servicestödet med utgångspunkt i regionplanens Ortsstruktur där utpekade strategiska noder analyserats i kombination med Tillväxtverkets tidigare kriterier. Detta har resulterat i fler butiker än tidigare uppfyller kriterierna.

Tillväxtverket har därefter beviljat Region Skåne stöd för projektet *Regional kapacitet i Skåne* som genomförs 2023–2026. Syftet är att kartlägga tillgången till service, framför allt kommersiell service, i Skåne och att undersöka hur insatser och strategier för att förbättra tillgången till kommersiell service i hela Skåne kan stärkas genom regionala utvecklingsnämndens olika ansvarsområden.

Hälso- och sjukvård i fysisk planering.

Region Skånes har en roll som regionplaneorgan och planupprättare men även som genomförare av regionplanen i egenskap av sjukvårdsaktör, fastighetsägare och fastighetsutvecklare. Det innebär att det finns ett behov av att knyta hälso- och sjukvårdsverksamheten närmare den regionala fysiska planeringen. Flera insatser har genomförts under 2022–2023.

Tillväxtverket beviljade Region Skåne stöd ur den europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) för att ta fram *Lokal strategi för framtidens hälsosystem i regional planering*. Syftet var att ta fram en gemensam strategi för hur arbetet med framtidens

hälsosystem kan kopplas samman med regional fysisk planering. Framtidens hälsosystem kan bli en starkt bidragande faktor till hållbar urban utveckling genom utformning av framtidens sjukhusmiljöer och dess påverkan och fysiska sammanhang i staden.

Två insatser som är en del av genomförandet av strategin har slutförts 2023.

Projektet *Sjukvårdens rumsliga dimension i Skåne* syftar till att analysera och kartlägga hälso- och sjukvårdens rumsliga dimensioner i Skåne utifrån Skånes flerkärniga Ortsstruktur. Kunskapsunderlaget behövs för att skapa en strategisk och rumslig planering av hälso- och sjukvården i Skåne där sjukvårdens roll i samhällsutvecklingen beaktas samtidigt som vårdbehovet uppfylls i hela Skåne utifrån olika platsers förutsättningar.

PM Åldersvänlig samhällsutveckling bygger vidare på *Förstudie om Skånes åldrande befolkning kopplat till bostäder och framtidens vård och omsorg* från 2021. Syftet är att höja kunskapen kring hur äldres behov bemöts idag och skulle kunna bemötas i framtiden. Äldres behov avser här främst bostaden och närmiljön, men även omsorg, service och sjukvård. Denna kunskapshöjning strävar efter att utveckla diskussionen om insatser och processer, dels inom regionen, dels mellan region och kommun.

3-30-300 i Skåne - träd och vegetation för en hälsofrämjande livsmiljö

Kvaliteten på närmiljö och tillgång till rekreation har stor betydelse för människors hälsa och livskvalitet. Det hälsofrämjande perspektivet är en viktig drivkraft för att stärka tätorternas grönstruktur. År 2022

genomfördes projektet *3-30-300 i Skåne* i syfte att utveckla och tillämpa en GIS-baserad analysmodell som undersöker hur stor andel av Skånes tätortsbefolkning som bor i en bebyggd miljö som uppfyller den så kallade 3-30-300-regeln för gröna städer. Den innebär att alla bör kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats, att varje stadsområde bör ha minst 30 procent skrotäckningsgrad och att ingen bör ha mer än 300 meter gångavstånd till ett grönområde. Skånes tillväxtmotorer och regionala kärnor deltog i projektet. Region Skåne har under 2023 utvecklat metodiken och avser att applicera den på alla tätorter i Skåne. Analysresultaten kommer att tillgängliggöras för kommunerna. Flera kommuner har visat intresse för att arbeta vidare med egna analyser. En enhetlig analysmetod underlättar för kommunerna att generera jämförbara resultat mellan Skånes orter.

[3-30-300 i Skåne - Utveckling Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/3-30-300-i-skane-utveckling-skane)

Kommuner, företag, myndigheter och lärosäten såväl inom Skåne som nationellt och internationellt har visat intresse för projektet, metoderna och resultaten. Region Skåne har medverkat i två konferenser med stor spridning i Norden och Europa samt i seminarier på nationell nivå. Projektet har lett till att Region Skåne medverkar som partner i en forskningsansökan med SLU Alnarp om kvalitet på urban grönstruktur med fokus på barn och unga inom Formasutlysning Gestaltad livsmiljö för hälsa och välbefinnande.

Dialog och samverkan

Region Skåne ansvarar för att under regionplanens genomförande initiera dialog- och samverkansaktiviteter i form av inspiration, påverkan,

stöd och samordning. Region Skåne erbjuder de skånska kommunerna och andra utvecklingsaktörer en rad olika plattformar för dialog och samverkan. Syftet är erbjuda forum för erfarenhetsutbyte och att ge stöd till kommunerna i Skåne och andra utvecklingsaktörer samt att verka för ökad samsyn och gemensamma strategiska förflyttningar.

Dialog och förankring har genomförts på ett flertal olika sätt under året med utgångspunkt från ämnets och målgruppens behov, från nyhetsutskick och informationsmöten till mer omfattande dialogbaserade former. Regelbundna avstämningar har skett inom särskilda sakområden och projekt. Särskilt inbokade träffar med kommuner och andra aktörer som efterfrågat fördjupad information eller annan form av stöd och samverkan har genomförts liksom workshops och seminarier, både fysiskt och digitalt, inom ramen för insatserna. Därtill har stora forum och konferenser arrangerats liksom rundabordsamtal och studiebesök. För stöd och vägledning framåt hålls även möten med regionplanerådet, politisk styrgrupp för regionplanen och regional fysisk planering.

Inom ramen för genomförandet deltar Region Skåne även i ett flertal nätverk och samverkansforum med fokus på samhällsbyggnad och fysisk planering, såväl internt som i regionalt, nationellt och internationellt sammanhang. Ett urval redovisas i denna rapport och en fullständig lista finns i bilaga 1.

Samtliga kommuner har under året på något sätt deltagit i dessa former för samverkan, se figur 3.

Kommunernas involvering 2023

- har deltagit i konsultationer genom enkät och informationsinsatser.
- har deltagit i djupintervjuer och fördjupad dialog.
- har utöver det deltagit i workshops, utbyten och liknande dialogtillfällen.
- har deltagit i samtliga av dessa möjligheter.

Bild 3: Karta över kommunernas involvering under 2023 och graden av involvering från informationsmottagare till aktivt deltagande fördjupade dialoger.

Bostadsfrågor

Region Skåne har i uppdrag att utgöra ett stöd åt de skånska kommunerna när det gäller bostadsförsörjning. Att beakta det regionala perspektivet när det gäller bostadsförsörjning är extra viktigt i Skåne eftersom det finns många kommuner på en liten yta. Utöver kunskapsutveckling sker mycket av arbetet i dialogform.

Region Skåne driver tillsammans med Länsstyrelsen Skåne *Skånskt bostadsnätverk* som sedan 2014 samlar bostadsmarknadens aktörer i det årligen återkommande Skånskt bostadsforum och andra seminarier. Skånskt bostadsnätverk fungerar som en plattform för att skapa regional samsyn kring bostadsmarknaden i Skåne och sprida och diskutera analytiskt underlag som Region Skåne och andra utvecklingsaktörer tar fram.

Skånskt Bostadsforum 2023 handlade om finansialiseringen av bostadssektorn och hur den påverkar förutsättningarna inom vilka bostadsmarknadens aktörer agerar. Deltagare var främst kommuner och privat sektor men även regional

nivå, statlig nivå, idéburen sektor och akademi var representerade. Konferensen har bidragit till en gemensam kunskapsförhöjning rörande vad som drivit fram förutsättningarna för dagens situation för bostadsutvecklingen, globalt och i Skåne.

Kunskapsunderlaget *Modell för bostadsefterfrågan* tas fram årligen i syfte att komplettera bilden av det demografiska bostadsbyggnadsbehovet med skattningar av den faktiska efterfrågan på nya bostäder.

[Modell för bostadsefterfrågan i Skåne - Utveckling Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/modell-för-bostadsefterfrågan-i-skåne-utveckling-skåne)

Jämbo - Handlingsutrymme för jämlik tillgång till bostad är ett treårigt projekt som beviljats medel från Formas och startade hösten 2023. Region Skåne medverkar tillsammans med Malmö universitet och Göteborgsregionen. Syftet är att undersöka och testa hur olika aktörers handlingsutrymme kan utvidgas för att på ett nyskapande sätt bidra till en socialt hållbar bostadsförsörjning med holistiskt perspektiv. Projektet bygger vidare på rapporten *Flyttkedjor och rörlighet på bostadsmarknaden i Skåne* som togs fram 2022.

Gestaltad livsmiljö

Inom regionplaneuppdraget bidrar Region Skåne till inspiration och innovation genom att agera som inspiratör och samlande kraft och verka för en ökad kunskap kring gestaltad livsmiljö i Skåne genom utbildningssatsningar.

Under 2022–2023 har en lång rad aktiviteter genomförts. Insatserna har bidragit till kunskapsförhöjning, gemensamma samtal och en ökad

medvetenhet om hur gestaltad livsmiljö och rumslighet som perspektiv kan skapa ett sammanhängande strategiskt agerande mellan olika förvaltnings- och politikområden. Arbetet med gestaltad livsmiljö bedrivs förvaltningsövergripande mellan Regional utveckling, Kulturförvaltningen och Regionfastigheter.

En utbildning i gestaltad livsmiljö genomfördes 2022 som fysiska träffar i flera skånska kommuner. Målet var att bidra till en gemensam förståelse för begreppet gestaltad livsmiljö och dess potential bland kommunala tjänstepersoner. Utbildningen gjordes i två steg, dels ett introduktionstillfälle, dels tre fördjupningstillfällen med olika tema. Utbildningen har sammanfattats i *Region Skånes kommunutbildning i gestaltad livsmiljö 2022*.

[Region Skånes kommunutbildning i gestaltad livsmiljö \(skane.se\)](https://www.regionplaner.se/region-skane/kommunutbildning-i-gestaltad-livsmiljo)

Parallellt med utbildningen bildades kommunernas nätverk för gestaltad livsmiljö, vilket faciliteras av Region Skåne. Nätverket ger kommunerna möjlighet att utbyta erfarenheter och koordinera insatser för ökad kunskap inom kunskapsområdet gestaltad livsmiljö.

Region Skåne samverkar med Form/Design Center om att inrätta ett kunskapscenter för gestaltad livsmiljö. Syftet är att stärka och utveckla de regionala aspekterna av gestaltad livsmiljö samt att verka för att genomföra både *Regionplan för Skåne 2022–2040* i de delar som sammanfaller med den nationella politiken för gestaltad livsmiljö och Kulturplan för Skåne.

Region Skåne har också genomfört ett seminarium med Dynamo Väst, Västra Götalands nätverk för samverkan kring gestaltad livsmiljö. Syftet var att utbyta erfarenheter kring arbetet med gestaltad livsmiljö på regional nivå. Deltagarna kom från kommuner, regioner och myndigheter och lärosäten.

Region Skåne och Sveriges Arkitekter Skåne delar årligen ut *Skånes arkitekturpris* som ska inspirera, engagera och bidra till det offentliga samtalet om livsmiljöer. Priset kan ses som en del av genomförandet av *Regionplan för Skåne 2022–2040* och även ett genomförande och en utveckling av *Region Skånes strategi för gestaltad livsmiljö*. 2023 gick priset till projektet Hage i Brunshög, Lund.

Energiförsörjning

Stöd och samordning syftar till att stärka samordning och samarbete på mellankommunal och mellanregional nivå samt att skapa möjlighet att agera kring gemensamma intressen. Region Skåne har tagit initiativ till *Skånes Effektkommission* som samlar de aktörer som tillsammans kan skapa rätt förutsättningar för den elektrifiering som krävs för klimatet och en hållbar tillväxt. För att möta energiutmaningen har effektkommissionen satt ett mål om en självförsörjningsgrad på 50 % för Skånes elförsörjning år 2030. Under 2023 har det tagits fram en färdplan för hur kommissionens medlemmar ska agera för att nå denna målbild. Det sker en växelverkan mellan *Regionplan för Skåne 2022–2040* och *Skånes Effektkommission* som avses att intensifieras ytterligare under det kommande året.

Nya kunskaps- och planeringsunderlag för landbaserad vindkraft samt havsplanering och

havsbaserad vindkraft har tagits fram som stöd till den kommunala planeringen och som underlag för dialog och samverkan. Syftet med insatserna är att främja regional och lokal energiplanering. Dessa projekt kommer bearbetas och fortsätta under kommande år.

Med utgångspunkt från rapporten *Hänsynsavstånd till vindkraft* arrangerades under hösten 2023 ett dialogtillfälle för kommunala tjänstepersoner i syfte att öka samsynen om vindkraft i Skåne. Under hösten genomfördes även en utbildningsinsats för kommunala tjänstepersoner om energiförsörjning och fysisk planering. Avsikten är att erbjuda fler utbildningstillfällen under 2024. Kommunerna har visat stort intresse och många deltog både i dialogen och utbildningstillfällena.

Insatserna har bidragit till ökad kunskap om energiförsörjning och fysisk planering hos regionala och kommunala aktörer. Underlagen har bidragit till en ökad förståelse och kunskap om exempelvis vindkraftens potential och utmaningar i Skåne. Insatserna under året har även bidragit till att stärka regionplanens roll som ett viktigt planeringsverktyg för hantering av regional och mellankommunal energiplanering.

Digitaliserad samhällsbyggnadsprocess

Inom ramen för genomförandet av *Regionplan för Skåne 2022–2040* har *ÖP-sammanställningens GIS-databas* uppdaterats. Databasen innehåller en sammanställning av geodata från de skånska kommunernas översiktsplaner. Syftet är att samla en övergripande bild av kommunernas fysiska planering samt skapa förutsättningar för en effektiv regional och mellankommunal planering utifrån arbetet med

digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen på nationell nivå.

I samband med arbetet med ÖP-sammanställningen genomfördes en kartläggning och en dialog kring kommunernas arbete med digitalisering kopplat till översiktsplanering och digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen. Dialogen skedde dels genom en enkät där samtliga kommuner svarade, dels genom en kartbaserad digital dialog och dialogworkshops där nästan alla kommuner deltog. Dessutom genomfördes några fördjupade intervjuer. Dialogprocessen visade att majoriteten av kommunerna lyfter fram vikten av att arbeta mot en ökad enhetlighet för översiktsplanedata, främst för ökade möjligheter till mellankommunala analyser. Majoriteten av kommunerna är positiva till det nationella arbetet för digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen samt till Region Skånes arbete med översiktsplanesammanställningen. Det finns dock kommunalt behov av balans mellan de nationella kraven och vägledning och resurser för att genomföra det.

Överenskommelse mellan Region Skåne och Länsstyrelsen Skåne

Inom ramen för samverkansavtalet mellan Region Skåne och Länsstyrelsen Skåne har det under året genomförts fem möten. Samverkan mellan Region Skåne och Länsstyrelsen Skåne inom området regional fysisk planering syftar till att utbyta erfarenheter, dela kunskap och verka för ett gemensamt lärande kring fysisk planering i länet. Ämnen som tagits upp är till exempel bostadsfrågor, översiktsplanering, projekt kopplat till energiförsörjning och jordbruksmark samt en kontinuerlig uppdatering om det pågående arbetet inom regionplaneprocessen.

Regionsamverkan Sydsverige (RSS)

Inom RSS samarbetar de sex sydsvenska regionerna Region Skåne, Region Halland, Region Jönköping, Region Kronoberg, Region Kalmar och Region Blekinge för att skapa grund för ökad hållbar tillväxt i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende. Samarbete sker bland annat kring infrastruktur, kollektivtrafik, kultur, analys och kartläggning av

funktionella samband och Ortsstruktur i Sydsverige, arbetsmarknad och kompetensförsörjning, bredband och digitalisering samt energiförsörjning.

Under 2022–2023 har Region Skåne varit sammankallande för en beredningsgrupp med uppdrag att ta fram ett nytt kunskapsunderlag om Ortsstruktur och funktionella samband inom RSS.

Medlemskap i nätverket METREX

Region Skåne är sedan 2023 medlem i METREX, The Network of European Metropolitan Regions and Areas. Medlemskapet innebär ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra regioner och storstadsregioner i Europa med liknande förutsättningar som Skåne i frågor kring markanvändning och regional planering. Under året har Region Skåne deltagit i två konferenser där frågor som regional fysisk planering, landsbygdsutveckling, EU-lagstiftning, energi och klimat varit teman.

5 Samhällseffekter

Att mäta samhällseffekter inom ramen för regionplanen är, som det lyfts även inledningsvis, inte helt självklart eftersom det på samhällsnivå inte med säkerhet kan sägas ett en utveckling eller annan är direkt kopplad till regionplanen. Samtidigt är det viktigt att följa samhällsutvecklingen och dess effekter då det på så vis går att mäta nyttan som invånarna får. Genom att följa utvecklingen av utvalda, relevanta mätpunkter (indikatorer) är det möjligt att på kontinuerlig basis göra följande: ta fram underlag till framtida versioner av regionplanen och inför aktualiseringen, ta in den utvecklingen som följs till lärande för kommande projekt/aktiviteter inom regional utveckling och följa utvecklingen utifrån planens strategiska miljöbedömning. Indikatorerna som tagits fram är förankrade i regionplanens röda tråd genom kopplingen till planeringsprinciper och delmålen i Agenda 2030. Där det har krävts har de anpassats till regional nivå.

Indikatorer som följs på årsbasis

Dessa indikatorer är relevanta att följa på årsbasis då det finns data att följa på årsbasis och eventuella förändringar är relevanta att följa i den takten. Nedan är indikatorerna indelade efter tillhörande tematisk fördjupning i regionplanen och redovisas med en sammanfattande kommentar kring samhällseffekten. En full förteckning över samtliga indikatorer finns som bilaga 2 till denna rapport. Indikatorerna har jämförts med regionplanens konsekvensbedömning där utvecklingen kan ha betydande miljöpåverkan och redovisas då med tillhörande föreslagen åtgärd. Indikatorerna är ett resultat av arbetet med uppföljningsmodellen, men de kan komma att förändras om ett behov för att justera eller utveckla indikatorerna uppstår.

Övergripande

Andelen antagna och/eller aktualitetsprövade översiktsplaner i Skåne sedan 2022¹.

Sedan antagandet av *Regionplan för Skåne 2022–2040* har Region Skåne yttrat sig över fjorton skånska översiktsplaner, varav sex har varit kommunövergripande. Under perioden har två kommunövergripande översiktsplaner antagits.

¹ Motsvarar indikator 11.a.2 i Agenda 2030 och har anpassats till regional nivå.

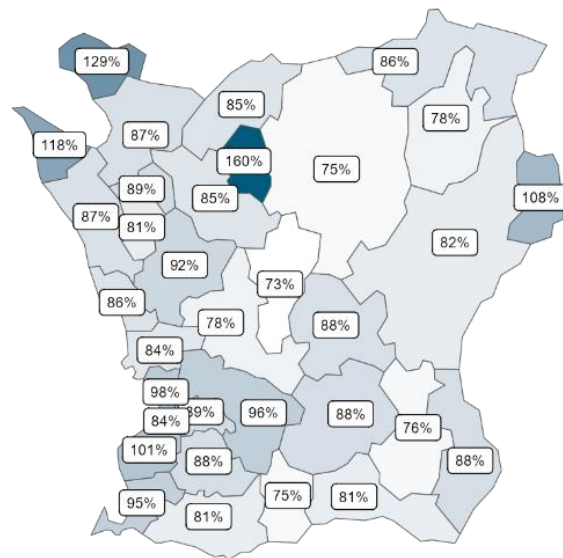
Bebyggelseutveckling

Bruttoregionprodukt per sysselsatt (produktivitet på kommunnivå)²

Produktiviteten mätts som förädlingsvärdet fördelat på sysselsatt. Förädlingsvärdet kan ses som det ekonomiska värdet som varje sysselsatt skapar. Av kartan till vänster framgår att de kommuner med högst produktivitet kännetecknas av att de har en större tillverkningsindustri med global marknad.

De kommuner som har högst produktivitet per sysselsatt är Perstorp och Höganäs. Kommunerna med lägst produktivitet är ofta inlandskommuner med hög utpendling och där näringslivet är fokuserat till servicenäringar inriktade mot den egna kommunens befolkning.

Produktivitet per sysselsatt, andel av riket, 2021

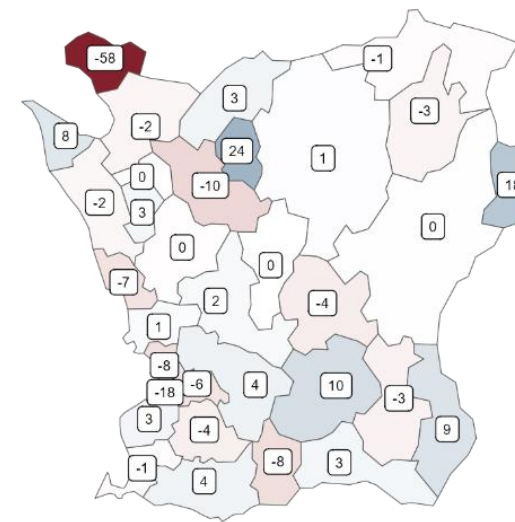
80% 100% 120% 140%

Källa: SCB

Bild 4: Produktivitet per sysselsatt, andel av riket, 2021 |

Källa: SCB

Förändring av produktivitet per sysselsatt som andel av riket, 2016–2021, procentenheter

-40 -20 0 20

Källa: SCB

Bild 5: Förändring av produktivitet per sysselsatt som andel av riket, 2016–2021, procentenheter | **Källa:** SCB

Geografisk fördelning av (nya) arbetsplatser och nyetableringar i Skåne / hur många försvinner ³

Diagrammet nedan mäter vad SCB kallar för genuint nya och genuint nedlagda arbetsställen. Med detta menas att de inte skapats eller lagts ned genom sammanslagning eller uppdelning av tidigare existerande arbetsställen. Som synes finns det ett starkt samband mellan nya och nedlagda arbetsställen.

Branschstrukturen är en viktig bakgrundsfaktor när vi talar om nya eller nedlagda arbetsställen. De kommuner som har hög andel arbetsställen inom branscher som kännetecknas av hög omsättning av företag (som till exempel detaljhandel och restaurang) tenderar att både ha högt antal nyetablerade företag och många som försvinner. Kommuner med hög andel arbetsställen inom till exempel tillverkningsindustri tenderar att ha låg omsättning av arbetsställen och därmed färre nystartade företag.

Genuint nya och genuint nedlagda arbetsställen som andel av antalet arbetsställen vid årets start, 2021

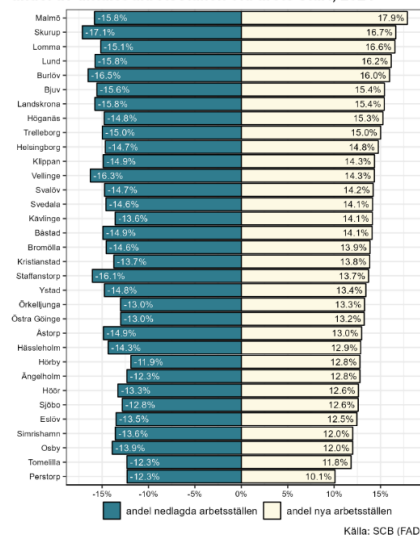

Bild 6: Genuint nya och genuint nedlagda arbetstillfällen som andel av antalet arbetsställen vid årets start 2021

| Källa: SCB

Turismens direkta bidrag till BRP ⁴

Kartan nedan visar den privata besöksnäringens andel av den privata bruttoregionprodukten 2022. Notera att besöksnäring är ett vidare begrepp än turism. Besöksnäringen innehåller bransch som hotell- och restaurang, anläggningar inom kultur och fritid, sportanläggningar och resebyråer. Notera att kommunens val av driftform kan påverka variabeln. Om ett konserthus drivs i bolagsform kommer det att ingå i variabeln, men inte om det drivs direkt av kommunen.

Besöksnäringens andel av näringslivets bruttoregionprodukt, 2022

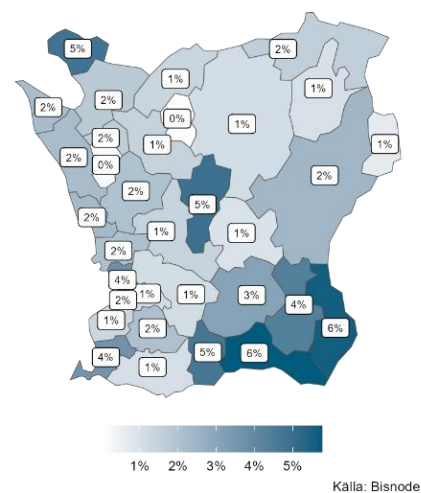

Bild 7: Besöksnäringens andel av näringslivets bruttoregionprodukt 2022

| Källa: Bisnode

³ Motsvarar indikator 8.1.2 i Agenda 2030, anpassad till regional nivå

⁴ Motsvarar indikator 8.9.1 i Agenda 2030.

Täckning av grundläggande hälso- och sjukvårdstjänster i målpopulationer ⁵

Geografisk tillgänglighet till vårdcentral (november 2023) för Skånes befolkning 2023 med bil respektive kollektivtrafik. Geografisk tillgänglighet är ett bra mått som beskriver hur ett visst serviceutbud är nåbart för medborgarna. Det tar med i beräkningen dels den rådande infrastrukturen, men fångar också spridningen av utbudet i regionen. Att öka kollektivtrafikandelen gentemot biltrafiken är ett uppsatt regionalt mål och ska gynna både miljön och resurshushållningen. En fungerande, relevant och tillgänglig hälso- och sjukvård gynnar befolkningen både i det vardagliga vårdbehovet och ger effekter i det långsiktigare folkhälsoarbetet. Förutom geografisk tillgänglighet finns det flera andra tillgänglighetsmått, (till exempel telefonsvarstillgänglighet, väntetid innan man får vård, eller andra former av köer/väntetider). Det finns också många tillgänglighetbegränsningar/-anpassningar som tar fasta i olika former av funktionsvariationer. Dessa behandlas inte med detta mått. Geografisk tillgänglighet i denna form tar heller inte höjd för kapacitetsbrister i nät och fordon (det vill säga köer på vägen respektive fullt på bussen/tåget).

Antal och andel personer som med transportmedlet når sin närmste vårdcentral från hemmet inom olika tidsintervall

Det stora flertalet (över 95%) av befolkningen i Skåne når, med detta mått, sin närmaste vårdcentral inom 15 min med bil och inom en timme med kollektivtrafik. De personer som har sämst kollektivtrafiktillgång har oftast både lång restid i själva fordonet (cirka 2 h), men de bor alltså även så långt ifrån en hållplats (2h) att man rimligen inte kan gå till den.

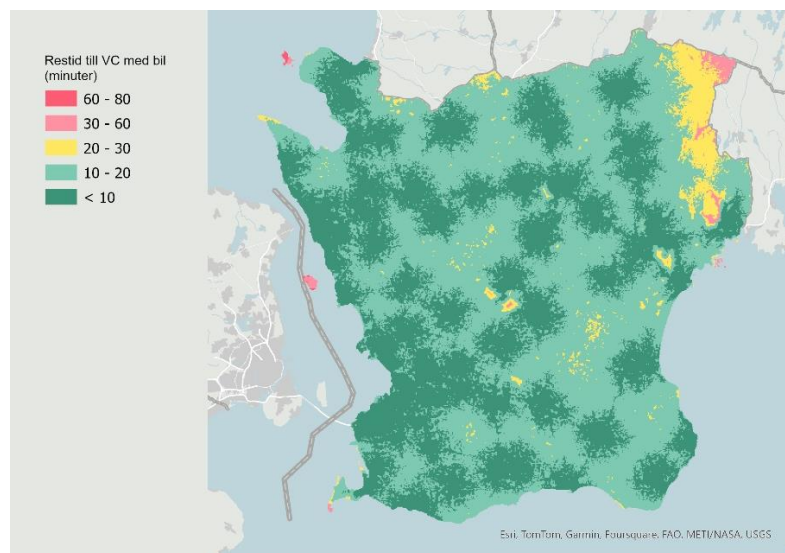

Bild 8: Restid till Vårdcentralen med bil i minuter.

| **Källa:** Esri, TomTom, Garmin, Foursquare, FA, METI/NASA, USGS

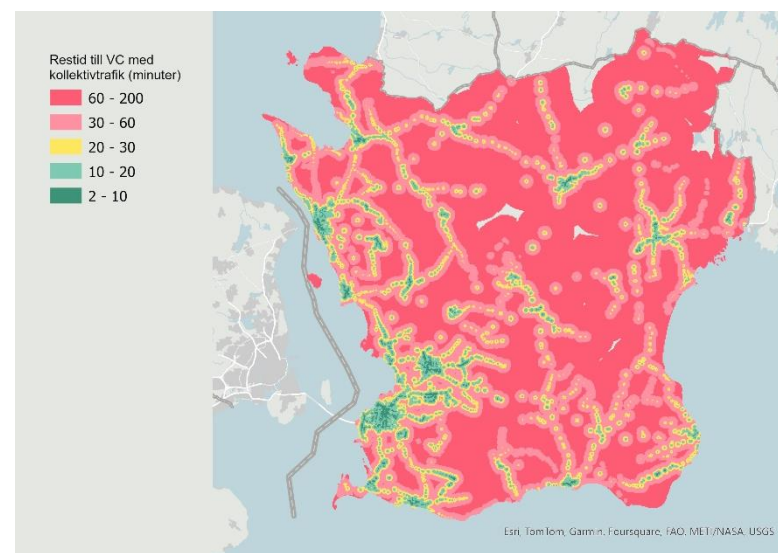

Bild 9: Restid till Vårdcentralen med kollektivtrafik i minuter.

| **Källa:** Esri, TomTom, Garmin, Foursquare, FA, METI/NASA, USGS

Bil	Antal personer	Andel kumulativt
Inom 15 min	1 385 400	99,2%
Inom 30 min	1 396 500	100,0%
Inom 45 min	1 396 500	100,0%
Inom 60 min	1 396 900	100,0%
> 60 min	0	0,0%
Totalt	1 396 900	

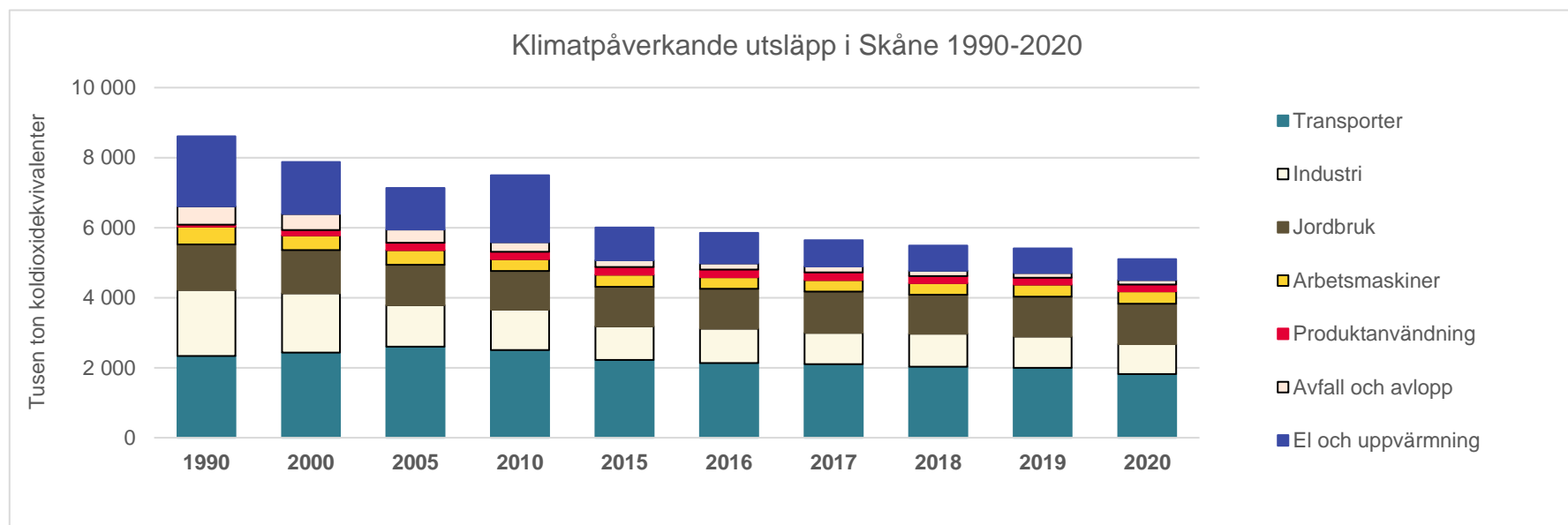
Längsta bilrestiden för att nå fram: 61 min

Kollektivtrafik	Antal personer	Andel kumulativt
Inom 15 min	767 600	55,0%
Inom 30 min	1 182 900	84,7%
Inom 45 min	1 293 300	92,6%
Inom 60 min	1 334 300	95,5%
> 60 min	62 600	4,5%
Totalt	1 396 900	

Längsta kollektivtrafikrestid för att nå fram: 291 min

| **Källa:** Boverket Region Skånes tillgänglighetsmodell (beräkningar), Skånetrafiken (tidtabeller), Trafikverket (vägdata)⁶

⁶ Bil tillgänglighet beräknas genom "skyltad hastighet", längs väg i nationella vägdata-basen (NVDB) utan något tidstillägg för parkering och gångväg. Kollektivtillgänglighet beräknas genom faktiska tidtabelldata för en normal vardag (maj 2023), och inkluderar tillägg för gångvägstid (beräknat genom fågelvägsavstånden till och från hållplats, från varje start- respektive målpunkt) och en gånghastighet på 5 km/h). Tillgängligheten har i beräkningen gjorts när kollektivtrafiken har som tätast utbud, och man har bestämt att man ska nå målpunkten (dvs närmsta vårdcentral) i tidsintervallet klockan 8–9.

Totala utsläpp av växthusgaser för Skåne (territoriella utsläpp)⁷**Bild 10:** Klimatpåverkande utsläpp i Skåne 1990 – 2020 | Källa: SMHI

Skånes växthusgasutsläpp har minskat med 41 procent sedan 1990 fram tills 2020 – om utsläpp orsakade i andra länder och de skånska hushållens konsumtion exkluderas. Utvecklingen följer i stort sett rikets. De skånska växthusgasutsläppen var år 2020 5,1 miljoner ton koldioxidkvaliteter, vilket är en minskning med 5,5 procent jämfört med 2019. Skånes växthusgasutsläpp utgjorde 2020 11 procent av rikets totala utsläpp.

Skånes växthusgasutsläpp domineras av transporter som står för 36 procent av utsläppen, jordbruk som står för 23 procent och industri som står för 17 procent. Jordbruk och transport är de sektorer som haft svagast nedgång av utsläpp sedan 1990. Den minskning som dock har skett inom jordbruket förklaras framför allt av effektivisering och reducerad djurhållning samt minskad användning av mineralgödsel. Att växthusgasutsläppen minskat relativt långsamt i transportsektorn kan förklaras av en ökad användning av naturgas som bränsle och ett i stort sett oförändrat antal transporter. Sedan 1990 har

utsläppen från avfalls- och avloppssektorn minskat drastiskt, främst på grund av minskat metanutsläpp från avfallsdeponier. Återvinning och avfallsförbränning har ökat, och samtidigt som organiskt avfall minskat har en ökad metanåtervinning från avfallsdeponier skett. Också kategorin el och uppvärmning har minskat stort vilket beror på en övergång från förbränning av fossila bränslen till framför allt biobränslen. Skåne har en låg andel energiintensiv industri och utsläppen från industrin har över tid minskat i stadig takt och var 2020 relativt låga.

⁷ Motsvarar indikator 13.2.2 i Agenda 2030, anpassad till regionala nivå.

Trångboddhet⁸

Trångboddhet är ett mått som kan användas för att bedöma utbredningen av hushåll som saknar en rimlig bostad. Det finns olika sätt att mäta trångboddhet. Statistiken över andel trångbodda hushåll, som visas i figurerna ovan, är hämtad från Boverkets underlag för bedömning av bostadsbrist 2012–2021. Detta mått på trångboddhet utgår ifrån att det utöver vardagsrum, kök/kokvrå och badrum ska finnas sovrum.

Sammanboende vuxna kan dela sovrum, likaså två barn under 12 år. Ensamstående hushåll utan barn räknas aldrig som trångbodda. För de hushåll där det saknas uppgifter över antalet rum, primärt småhus, används boendeytan per person. Har hushållet mindre än 20 kvm per person räknas hushållet som trångbott.

Andelen trångbodda hushåll i Skåne, såväl som i riket, har ökat över tid och ligger på en högre nivå idag än för cirka tio år sedan. Under de senaste par åren har dock trångboddheten haft en nedåtgående trend. En förklaring till detta är att bostadsbyggandet låg på hög nivå under 2017–2021, vissa år byggdes fler bostäder än antalet nya hushåll. Bostadsbyggandet har i dagsläget tvärnitat till följd av det allt tuffare konjunkturläget, vilket på sikt kan orsaka en uppgång i trångboddhet längre fram. Det är dock viktigt att komma ihåg att bostadsbyggande i förhållande till befolkningsökning inte är den enda drivkraften bakom

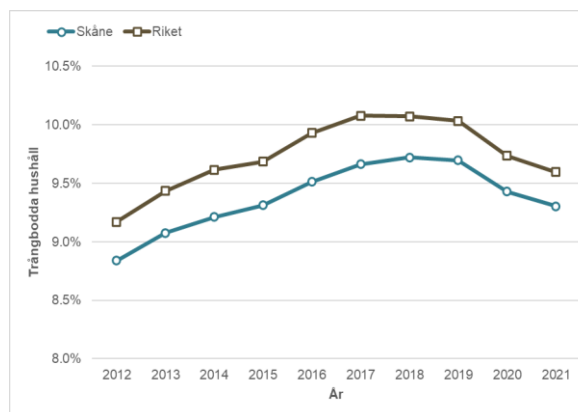

Bild 11: Andel trångbodda hushåll i Skåne och riket, 2012–2021 | Källa: Boverket

trångboddhet. Hur många hushåll som bor trångt beror även på faktorer så som preferenser, arbetsförhållanden och ekonomisk ojämlikhet.

Andelen trångbodda hushåll är störst i kommunerna Malmö, Burlöv och Landskrona. Dessa kommuner är tillsammans med Helsingborg också de fyra kommuner i Skåne vars bostadsbestånd till över 40 procent utgörs av hyresrätter i flerbostadshus, den boendeform som är vanligast bland trångbodda hushåll. De kommuner med lägst andel trångbodda hushåll, Vellinge och Lomma, är också de kommuner vars invånare har högst inkomstnivå (median av

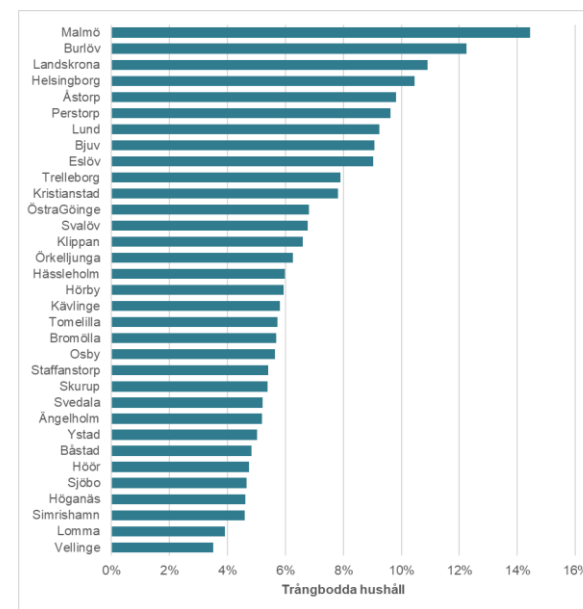

Bild 10: Andel trångbodda hushåll i skånska kommuner, 2021. | Källa: Boverket

disponibel inkomst) i länet. Även Simrishamn tillhör topp tre kommuner med lägst trångboddhet. Detta förklaras till stor del av kommunens hushållstypssammansättning där över 75 procent utgörs av ensamstående eller sammanboende hushåll utan barn, vilka är hushållstyper som ofta inte är trångbodda.

⁸ Motsvarar indikator 11.1.2 (N) i Agenda 2030 och är anpassad till nationell nivå.

Transport

Utvecklingen av transportinfrastrukturen enligt satsningar i nationell plan

Regionplan för Skåne lyfter fram behov av större infrastruktursatsningar i Skåne. Utvecklingen av transportinfrastrukturen går att följa genom att se vad som faktiskt byggs samt vad som beslutas av regeringen i nationell plan för transportinfrastrukturen. Under 2023 invigdes fyrspårsutbyggnaden mellan Malmö och Lund och den resterande delen av sträckan till Hässleholm finns med i den nationella planen, även om utbyggnaden har försenats. Under 2023 invigdes dessutom dubbelspårsutbyggnad av Västkustbanan mellan Ängelholm och Maria och den sista etappen på dubbelspårsutbyggnaden av Västkustbanan, Maria-Helsingborg, finns med i nationell plan med planerad byggstart efter 2030. Fortfarande finns dock flera viktiga satsningar på transportinfrastruktur i Skåne som saknar beslut om finansiering.

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan. Föreslagen åtgärd: att aktörer bidrar till ökad överföring från väg- och flygtransporter till mer energieffektiva och klimatsmarta transportslag så som **järnväg och sjöfart**.

Andel av befolkningen som har enkel tillgång till kollektivtrafik⁹

För kollektivtrafiken finns en ambition om att den geografiska tillgängligheten med kollektivtrafik i Skåne ska utvecklas. Detta uttrycks bland annat genom mål i Region Skånes Trafikförsörjningsprogram 2020–2030 om att minst 92% av skåningarna ska erbjudas minst 10 dagliga resmöjligheter till någon av regionens tillväxtmotorer med en restid på maximalt 60 minuter. För 2023 uppnåddes detta för 91% av Skånes befolkning, en svagt negativ utveckling med -0,3 procentenheter jämfört med föregående år.

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan. Föreslagen åtgärd: att så långt möjligt prioritera förtätning i kollektivtrafikhärlägen framför ianspråktagande av **ny mark för bebyggelse** av bostäder och verksamheter.

Grönstruktur

Andel jordbruksmark som försvinner i Skåne över tid fördelat på exploatering och övrigt.¹⁰

Denna indikator kommer först att redovisas i återrapporteringen för 2024. Metod och underlag håller på att tas fram inom ramen för ett pågående projekt som är grundläggande för detta arbete.

⁹ Motsvarar indikator 9.4.1 och 11.2.1 i Agenda 2030.

¹⁰ Motsvarar indikator 2.4.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

Teknisk infrastruktur

Andel av befolkningen som använder säkert hanterat dricksvatten¹¹

100% av befolkningen i Sverige använder säkert hanterat dricksvatten. | **Källa:** SCB Statistiska centralbyrån

Rapporterade kokningspåbud¹²

Detta är en nationell indikator som är ett komplement för den globala rapporteringen inom ramen för Agenda 2030. Nyckeltal för 2020: 74 kokningspåbud rapporterades i Sverige. Uppgifterna finns i publikationen ”Rapport om Sveriges livsmedelskontroll”. | **Källa:** Publikationer, Livsmedelsverket

Energiförsörjning och fossilfri energiproduktion¹³

Utvecklingen av indikatorer kopplade till energiförsörjning och -produktion pågår och stäms av inom ramen för arbetet med Regionplan för Skåne och Färdplan för Skånes Elförsörjning 2030. Det arbete kommer att redovisas med start i återrapporteringen 2024.

Strategiska miljöbedömningen: betydande miljöpåverkan.

Föreslagen åtgärd: att lämpliga ytor för produktion och distribution av **förnybar energi** säkerställs.

Andel kommuner som har en uppdaterad energiplan¹⁴

13 st kommuner har en energiplan från 2018 eller senare. Varje kommun har möjlighet att påverka den strategiska utvecklingen genom att upprätta en energiplan. Energiplanen ger även möjlighet att koppla an till den fysiska planeringen och kan stärka kopplingen till översiktsplanen, vilket bidrar till att främja de rumsliga förutsättningar som utvecklingen av ett robust energisystem kräver.

¹¹ Motsvarar indikator 6.1.1 i Agenda 2030.

¹² Motsvarar indikator 6.1.4 (N) i Agenda 2030 och är anpassad till nationell nivå.

¹³ Motsvarar indikator 7.1.3 (RP) i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

¹⁴ Motsvarar indikator 7.1.5.1 (RP) i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

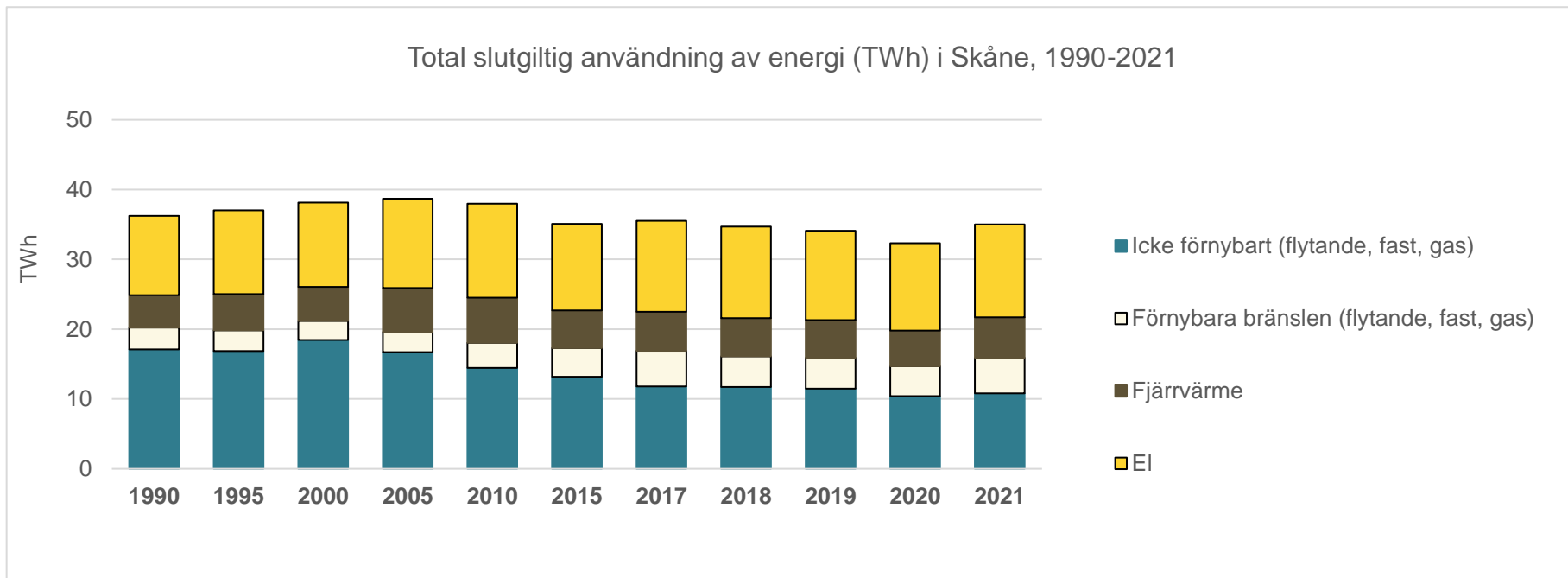
Andel icke förnybar/fossil energi i den totala slutanvändningen¹⁵

Bild 13: Total slutgiltig användning av energi (TWh) i Skåne 1990 - 2021 | **Källa:** SCB och Länsstyrelsen Skåne

År 2021 uppgick den slutgiltiga energianvändningen i Skåne till 35,5 TWh, vilket är en ökning med 7 procent sedan 2020. Andelen förnybar energi har vuxit, samtidigt som icke förnybar energi har fortsatt att minska. I den slutgiltiga energianvändningen ingår energi som använts av hushåll, industrier, offentliga verksamheter, tjänstesektorn etcetera. Hur stor den

slutgiltiga energianvändningen blir påverkas bland annat av väderförändringar, konjunkturläget och kostnaden av energi. Av den förbrukade energin har den förnybara andelen ökat sedan 1990 och uppgick år 2021 till 5,6 TWh vilket utgjorde 16 procent av energianvändningen, jämfört med cirka 8 procent åren mellan 1990–2000. Slutgiltig användning av el och

fjärrvärme har ökat sedan 1990 och uppgick 2021 till 13,3 respektive 5,8 TWh vilket utgjorde 37 respektive 16 procent av den totala energianvändningen. Trenden har varit den omvända för fossil energi där energianvändningen 1990 uppgick till 17 TWh och utgjorde 47 procent av den totala energianvändningen, jämfört med 11 TWh och 30 procent 2021.

¹⁵ Motsvarar indikator 7.2.1 i Agenda 2030.

Indikatorer som följs per mandatperiod

Indikatorer som följs per mandatperiod utgår ifrån data som släpps med längre tidsintervaller. Dessa planeras att redovisas som särskilda rapporter som blir tillgängliga senast under våren 2025 som en del i aktualiseringsprövningen. Indikatorerna har jämförts med regionplanens konsekvensbedömning där utvecklingen kan ha betydande miljöpåverkan och redovisas nedan med tillhörande föreslagen åtgärd. Indikatorerna är ett resultat av arbetet med uppföljningsmodellen, men de kan komma att förändras om ett behov för att justera eller utveckla indikatorerna uppstår.

Övergripande

Utvecklingen av flerkärnigheten i Skåne

Pågående metodutveckling för denna indikator

Utvecklingen av strategiska noder - antal nya och kvalitet¹⁶

Hur har kommuner utöver lagkrav valt att engagera och involvera civilsamhället för medbestämmande i stadsplanering och -förvaltning på strukturerad, regelbunden och demokratisk grund (jämslällldhet, barnperspektiv mm)¹⁷

Kommunala mekanismer för en mer samstämmlg ansats för hållbar utveckling i Skåne¹⁸

Andelen kommuner som antar och genomför lokala strategier för katastrofriskreducing och klimatanpassningsåtgärder¹⁹

Till vilken grad utbildning för globalt medborgarskap och hållbar utveckling ingår på alla nivåer i regionala utvecklingsaktörers processer (kunskapshöjning för hållbar utveckling inom kommunen/verksamheten).²⁰

Bebyggelseutveckling inklusive hälsofrämjande livsmiljöer

Andel bostäder i kollektivtrafiknära lägen, nyproduktion och anspråkstagande av jordbruksmark²¹

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan.

Föreslagen åtgärd: att *förtätning sker i kollektivtrafiknära lägen* och i första hand på **redan ianspråktagen mark**.

Förhållande mellan markanvändning för bebyggelse i relation till befolkningstillväxt (exploateringsgrad på olika typer av mark) över tid

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan.

Föreslagen åtgärd: att *hårdgjorda ytor minimeras vid exploatering* av områden för sammanhållen bostadsbebyggelse eller verksamheter i syfte att öka den **biologiska mångfalden** samtidigt som motståndskraften mot ett **förändrat klimat** ökar.

¹⁶ Motsvarar indikator 11.2.3 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

¹⁷ Motsvarar indikator 11.3.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

¹⁸ Motsvarar indikator 17.14.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

¹⁹ Motsvarar indikator 13.1.3 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

²⁰ Motsvarar indikator 12.8.1 och 4.7.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

²¹ Motsvarar indikator 11.2.2 i Agenda 2030 och är anpassad till nationell nivå.

Samlade utgifter per capita som går till att skydda, vårda, utveckla och bevara kultur- och naturarv i Skåne²²

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan.

Föreslagen åtgärd: att **kulturmiljövärden i byggda miljöer** säkerställs för att **bibehålla och utveckla de utpekade värdena**, inte bara som objekt utan som hela kulturmiljöer.

Förekomst av övervikt och fetma²³**Andel psykisk ohälsa i olika befolkningsgrupper²⁴****Andelen jordbruksareal som brukas med produktivt jordbruk i Skåne över tid²⁵****Hur använder skåningarna möjligheten/tillgången till hälsofrämjande gröna miljöer för fysisk aktivitet (varför/varför inte/flödet på rekreativlinjer (socioekonomi / geografi))²⁶****Till vilken grad utbildning för globalt medborgarskap och hållbar utveckling ingår på alla nivåer i regionala utvecklingsaktörers processer (kunskapshöjning för hållbar utveckling inom kommunen/verksamheten).²⁷****Bostadstillskottets socio-ekonomiska och geografiska fördelning²⁸****Förändring socio ekonomisk boendesegregation²⁹****Förhållande mellan markanvändning för bebyggelse i relation till befolkningstillväxt (exploateringsgrad på olika typer av mark) över tid; tillägg: andel jungfrulig mark som exploateras (se EU-no Net land 2050)³⁰****Andelen bebyggd miljö i städer som är offentliga platser med tillgänglighet för alla (per geografi för Skåne)³¹****Användningen av offentliga platser med tillgänglighet för alla i bebyggd miljö (vad görs, av vem, varför, när)³²****Tillgång till grönområde inom 200 meter (fågelavstånd) från bostaden³³**

22 Motsvarar indikator 11.4.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

23 Motsvarar indikator 2.2.4 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

24 Motsvarar indikator 3.4.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

25 Motsvarar indikator 2.4.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

26 Motsvarar indikator 3.4.3 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

27 Motsvarar indikator 4.7.1 och 12.8.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

28 Motsvarar indikator 10.2.4 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

29 Motsvarar indikator 10.2.6 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

30 Motsvarar indikator 11.3.1 i Agenda 2030.

31 Motsvarar indikator 11.7.1 i Agenda 2030.

32 Motsvarar indikator 11.7.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

33 Motsvarar indikator 11.7.5(N) i Agenda 2030 och är anpassad till nationell nivå.

Transport

Passagerar- och godsvolymer fördelat på trafikslag inklusive gränsöverskridande flöden (fokus på fördelning, volymer, trafikslag) i Skåne³⁴
Andel infrastrukturinvesteringar i Skåne fördelad på infrastrukturslag (järnväg, cykelväg, bilväg, sjöfart etc) - 9.4.4.1 tillägg: aktörer som bidrar till klimatsmarta transportslag som indikator SMB (?)³⁵
Andel av befolkningen (i tätorter) som har enkel tillgång till kollektivtrafik³⁶

Grönstruktur

Andel grönyta i tätorter och tätortsnära³⁷

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan.

Föreslagen åtgärd: (1) att *urbana ekologiskt värdefulla, multifunktionella, ytor prioriteras* på ett mer aktivt sätt med träd-, busk- och örtskikt samt ytor för buffring och infiltration av vatten. **Biologisk mångfald** är en förutsättning för att producera **ekosystemtjänster** som vi människor är beroende av. (2) att *grön infrastruktur av tillräcklig kvantitet och kvalitet säkerställs* i kommunernas översiktsplaner och i detaljplaner med användningstypen ”natur”, ”park” eller **motsvarande**. Syftet är att **bevara och utveckla ett sammanhängande nätverk och skydda rekreativa och ekologiska värden** mot exploatering och annan påtaglig skada.

Mil ledinfrastruktur och användningsgraden³⁸

Jordbruk som ökar självförsörjningsgraden³⁹

Andel skyddade marina områden i relation till total havsareal i Skåne⁴⁰

Längd oexploaterad kust och antal kustnära våtmarker och strandängar i Skåne⁴¹

Andel skyddad natur av total areal land och inlandsvatten i Skåne⁴²

Genomsnittlig krontäckningsgrad i Skånes städer och tätorter.⁴³

Antal broar och tunnlar för naturliv i Skåne för att minska barriäreffekter - antal befintliga/antal ny infrastruktur⁴⁴

34 Motsvarar indikator 9.1.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

35 Motsvarar indikator 9.4.4 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

36 Motsvarar indikator 11.2.1 i Agenda 2030.

37 Motsvarar indikator 11.7.5.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

38 Motsvarar indikator 8.9.1.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

39 Motsvarar indikator 12.1.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

40 Motsvarar indikator 14.5.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

41 Motsvarar indikator 14.5.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

42 Motsvarar indikator 15.1.3 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

43 Motsvarar indikator 15.1.4 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

44 Motsvarar indikator 15.5.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

Teknisk infrastruktur

Uppföljning av lokal fossilfri energiproduktion över tid (andel ÖP som lyfter, utpekade områden för produktion geografiskt i ÖP/ÄÖP/energiplan, antalet anläggningar - planlagda/byggda)⁴⁵

Strategisk miljöbedömning: betydande miljöpåverkan. Föreslagen åtgärd: att lämpliga ytor för produktion och distribution av förnybar energi säkerställs.

Dricksvattenanvändning/person och år (både hushåll och företagens förbrukning utslaget på hela befolkningen)⁴⁶

Grad av införlivande av förvaltning av vattenresurser⁴⁷

Andelen yta av mellanregionala och mellankommunala avrinningsområden med praktiska arrangemang för vattensamarbete⁴⁸

Förändringar i utbredningen av vattenrelaterade ekosystem i Skåne över tid⁴⁹

Koldioxidutsläpp per enhet förädlingsvärde (i Skåne, fördelat på person/gods och geografisk fördelning) ⁵⁰

Tillgång till bredband, mobiltäckning och IT-tjänster geografi (per hörn) - ska preciseras⁵¹

Antalet kommuner som antar och genomför lokala strategier för ökad digital robusthet och säkrar samhällskritiska funktioner.⁵²

45 Motsvarar indikator 7.1.5 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

46 Motsvarar indikator 6.4.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

47 Motsvarar indikator 6.5.1 i Agenda 2030.

48 Motsvarar indikator 6.5.2 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

49 Motsvarar indikator 6.6.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

50 Motsvarar indikator 9.4.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

51 Motsvarar indikator 9.c.2. i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

52 Motsvarar indikator 11.b.1 i Agenda 2030 och är anpassad till regional nivå.

Strategisk miljöbedömning

Uppföljningen av regionplanens konsekvensbedömning (strategiska miljöbedömning) utvärderar och ger svar på vilka effekter genomförandet av regionplanens inriktning har fått på aspekter i planen som bedömts medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. Miljöbalken. Den handlar om negativa effekter som kan uppkomma för biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter. I genomförandet av *Regionplan för Skåne 2022–2040* behöver de sammantagna miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna och de planerade åtgärderna prioriteras att utföras och där bebyggelseutveckling, transporter och grönstruktur värderas på ett jämbördigt sätt även i den efterföljande planeringen. Störst förbättringspotential i *Regionplan för Skåne 2022–2040* finns inom miljömässig hållbarhet med biologisk mångfald, växt- och djurliv samt hushållning med mark- och vattenresurser. Perspektiv som framtida generationer och jämställdhet behöver också få utrymme och analyseras i kommande konsekvensbedömning och i den strategiska miljöbedömningsprocessen.

Regionplanens betydande miljöpåverkan visar att det i vissa lägen är nödvändigt att ta mark i anspråk, trots att det finns befintliga natur- och kulturvärden, för att kunna bygga bostäder, järnvägar, vägar och teknisk infrastruktur. För att kunna bibehålla och utveckla förutsättningarna för en hög livskvalitet och långsiktig attraktivitet är det viktigt att väl underbyggda lokaliserings- och utformningsprövningar görs i efterföljande planering så att ingreppen i natur- och kulturmiljöer kan undvikas eller minimeras. Borttagna värden bör så långt möjligt utjämnas, kompenseras eller ersättas.

I uppföljningsarbetet är det de aspekter som identifierats att ha betydande miljöpåverkan som bevakas och analyseras för att få fram en lägesbild kring hur vi förebygger betydande negativa miljöeffekter i regionen. På detta sätt kan vi löpande följa utvecklingen, utvärdera pågående arbete och vid behov mildra konsekvenserna. De åtgärder som föreslagits i konsekvensbedömningen som antas medföra betydande miljöpåverkan har därför kopplats till de indikatorer som följer regionplanen. Det rör sig om sammanlagt sju indikatorer och det framgår under beskrivningen av respektive indikator.

Region Skåne
291 89 Kristianstad
Telefon: 044-309 30 00
utveckling.skane.se

